КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэм къызэритамкіэ

2024 гъэм щІышылэм (январым) и 27, щэбэт

Студентхэм жэрдэмхэр я куэдщ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Ізтауэ щагъэлъэпіащ Урысей студентыгъуэм и махуэр. Абы и щіыхькіз КъБР-м и Ізтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек ехъуэхъуащ ди щіыналъэм щыпсэу, щеджэ студентхэм. Республикэ унафэщіым къыхигъэщащ студентыгъуэ піалъэр гъащіэм щыщ іыхьэшхуэу зэрыщытыр, абы ирихьэлізу ціыхум и хьэлыр зэрызэфізувэр, къыпэщылъ дунейр зэрыхъунур зэриубзыхур.

Nº9 (24.603)

ІЭТАЩХЬЭМ жиІащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и студенхэм щІэныгъэм, еджэныгъэм, спортым, творчествэм ехъулІэныгъэ куэд щызыІэрагъэхьэу, жылагъуэ гъащІэм жыджэру хэту, проект гъэщІэгъуэнхэр къыхалъхьэрэ пхагъэкІыу зэрыщытыр. Абы ипкъ иткІэ, унафэщІхэр хьэзыррщ абыхэм сытым дежи ядэІэпыкъуну, я зэчиймрэ іззагъымрэ зрагъэужьыфын хуэдэу ізмалхэр къыхузэрагъэпэщыну, жэрдэм, тегушхуэныгъэ, зэфІэкІ яІэ къудеймэ, утыкушхуэхэм зэрихьэфынур жиІащ Ізтащхьэм.

А махуэ дахэм Кіуэкіуэ Казбек яіушІащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и студентхэм. Къызэхуэса ныбжьыщІэ акъылыфІэхэм защыхуигъазэм Іэтащхьэм жиlащ: «Мы махуэшхуэм лъабжьэ ин иІэщ, Урысейм и япэ еджапІэ нэхъыщхьэр къыщызэІуахам епхауэ, ар Москва къэрал университетращ. Студентхэр гъащІэм щІэщыгъуэу къыхыхьэ псори псынщІэу къэзыпхъуатэ ныбжьыщ Іэхэщ. Аращ абыхэм ІуэхугъуэщІэхэр къагупсысурэ гъащіэм хапщэну щіыщыгугъыр, акъылкіи, жыджэрагъкіи пэлъэщу къышІалъытэр.

Фэри къывгуроlуэ, нобэ ди къэралыр гугъуехь куэд зэрыхэтыр, дунейпсо зэныкъуэкъум и ныбжь къызэрытридзэр, лъэпощхьэпо куэд зэрырихьэлlэр. Абы ипкъ иткlэ, фэри фи пщэ къыдэхуэ жэуаплыныгъэр нэхъ ин хъуащ. Фэращ ди къэралым и къэкlуэнур тэмэм хъунымкlэ къалэныщlэхэр, зыгъэзэшlапхъэр, къзралыгъуэ

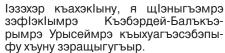
зэlузэпэщ диlэн папщlэ дяпэкlэ зи гуащlэ езыхьэлlэн хуейр.

Фи зэфіэкіым, зэчийм, къарум, жэуаплыныгъэм, хэкупсагъэм куэдкіэ елъытащ дунейпсо утыкум ди къэралым щиубыдыну увыпіэр. Дяпэкіэ диіэну физикхэм, математикхэм, инженерхэм я фіыгъэкіэ технологиещіэхэм дакіэщіыхьэнущ, уеблэмэ, япэ дищыфынущ, ди къэралым и лъэщагъыр щіэдгъэбыдэу.

Фэ тхыдэмкіэ, литературэмкіэ, нэгъуэщІ гуманитар унэтІыныгъэхэмкІэ къыфхэкІыну егъэджакІуэхэрщ къыдэкІуэтей щІэблэр зыхуэдэнур зэлъытар. Фэ ахэр зэрывгъасэрщ зытеухуауэ щытынур щІэблэм я псэукІэр, гупсысэкІэр, тхыдэ, псэкупсэ, щэнхабзэ лъапіэныгъэхэм хуащіыну пщіэр. Ахэращ къэралым и лъэр быдэу щызыгъэтыр. НобэкІэ нэгъуэщІ еплъыкІэхэр къытхалъхьэну хэту къытпэщІэува къэралхэм апхуэдэущ дазэрыпэщІэтыфынур. Ди жылагъуэр зэтезыкъутэн, ди еплъыкіэхэр, гупсысэкіэр дэзыгъэхъуэжын къарум пэщІэтыфынур фэращ.

Дауи, псом нэхърэ нэхъыщхьэр узыншагъэрщ, къыдэкlуэтей щlэблэм я узыншагъэр хъумэныр дяпэкlэ диlэну дохутырхэм, физическэ культурэмрэ спортымрэ я лэжьакlуэхэм куэдкlэ елъытащ».

Унафэщіым къыхигъэщащ къэралымрэ республикэмрэ къыщызэрагъэпэща іэмалхэр къагъэсэбэпу щіалэгъуалэм щіэныгъэ зрагъэгъуэтыну, лъагъуэ пэж къыхахыну, іэщіагъэлі

Тхьэмахуэм щэ къыдокі

- Дэ щІалэгъуалэм заужьын, я гусысэхэр гъащІэм хапщэн папщІэ, дяпэкІи тлъэкІ къэдгъэнэнукъым, ар Урысейм и Президент Путин Владимир иригъэкІуэкІ политикэм и нэхъыщхьэщ, - жиІащ Іэтащхьэм.

Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым щекlуэкlа зэlущlэм студент 200-м нэблагъэ кърихьэлlащ. Абыхэм яхэтт дзэ lуэху хэхам щыlахэри, щlэныгъэлl ныбжьыщlэхэри, ехъулlэныгъэшхуэхэр зыlэрызыгъэхьахэри, курыт lэщlагъэ зэзыгъэгъуэтхэри, тхакlуэхэри, къэрал, щlыналъэ зэпеуэхэм щытекlуахэри, жылагъуэ лэжьакlуэхэри, волонтерхэри, студент самоуправленэм нэхъ жыджэру хэтхэри.

Студентхэм я къэпсэлъэныгъэм къыхэщащ къэрал щыб политикэм, къэрал кlуэц lyэхухэм, социально-экономикэ щытыкlэм, Урысейм, республикэм щекlyэкlхэм фlыуэ зэрыхащыкlыр. Абыхэм упщ 30-м щlигъу иратащ lэтащхьэм, езыхэм я еплъыкlэхэр, гупсысэхэр къагъэлъэгъуащ.

Дзэ Іуэху хэхам хэтахэми къыдэкІуэтей щІэблэр гъэсэнымкІэ сэбэп хъуну зэрыхьэзырыр жаІащ, къищынэмыщІауэ гъэмахуэ зыгъэпсэхугъуэм школхэм къыщызэрагъэпэщ лагерхэм студент отрядхэр гъэкІуэн зэрыхуейр къыхагъэщащ.

Стулентуэм къыхалъхьаш волон тёрхэр пщІэншэу жылагъуэ транспортым къришэкІыну игъуэу къызэралъытэр, республикэпсо студсовет къызэрагъэпэщын зэрыхуейр. Ди республикэр турист щІынальэу зэрыщытым ипкъ иткlэ, экологие щэнхаб-зэм зегъэужьын зэрыхуейр къыхалъхьащ щІалэгъуалэм, абы папщІэ курыт еджапІэхэм экологие факультативхэр къыщызэІуахым сэбэп зэрыхъунур жајащ. Щјалэгъуалэ центрхэм. абыхэм я мыхьэнэм шытепсэлъыхьым еплъыкіэ гъэщіэгъуэн куэд утыку кърахьащ студентхэм икІи КІуэкІуэ Казбек а псоми хэплъэн зэрыхуейр жиlащ.

Зэіущіэм и кізухым Кіуэкіуэ Казбек студентхэм иджыри зэ ехъуэхъуащ къыхахауэ зыхуеджэ іэщіагъэм ехъуліэныгъэхэр къыпэкіуэу ирилэжьэну, я зэфіэкіыр Къэбэрдей-Балъкъэрым и зэіузэпэщыныгъэм къыхуагъэсэбэпыну зэригуапэри дыщіигъуащ.

И уасэр зы тумэнщ ●

Къару зэхэлъкіэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Жылагъуэ палатэм щекіуэкіа зэхыхьэм щызэхуэсахэм іэ щытрадзащ 2024 гъэм гъатхэпэм и 15 - 17-м ди къэралым щекіуэкіыну президент хэхыныгъэхэр ди республикэм хабзэм тету къыщызэгъэпэщыным хуэгъэза зэгурыіуэныгъэм.

АБЫКІЭ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмрэ хьэрычэтыщізу щымыт Іуэхущіапіэхэмрэ къагъэлъэгъуащ хэхыныгъэхэр щекіуэкіыну махуэхэр хабзэм тету зэгъэкіуауэ, хуитыныгъэмрэ нахуагъэмрэ щытепщэу къызэгъэпэщынымкіэ, апхуэдэуи а зэманым хъыбарегъащіэ ізнатіэхэм къатхэмрэ Интернетым къралъхьэхэмрэ кіэлъыплъынымкіэ дэіэпыкъуэгъу нэсу къызэрыувыфынумкіэ шэсыпіэ зэрихьэр.

Зэјущјэр къызэјуихащ КъБР-м и Жылагъуэ па-

латэм и тхьэмадэ Берд Хьэзрэталий. - Нобэ мыбдежым фыщызэхуэтшэсащ, ди къэралым щекІуэкІыну президент хэхыныгъэхэр хабзэм тету ди республикэм къыщызэгъэпэщынымкіэ хьэрычэтыщізу щымыт іуэхущіапіэхэри сэбэп зэрыхъуфынум теухуауэ хъыбар фэдгъащізу, дэтхэнэми зэгурыіуэныгъэ щхьэхуэ фэтщіыліэн папщіэ. Абы ипкъ иту, дэ дыхущіэкъунущ а махуэхэм хэхыныгъэхэм къекІуалІэхэм (зи ныбжьыр балигъыпІэм иувахэм я деж къыщыщІэдзауэ жьы дыдэ хъуахэм я деж щиухыжу) Іэ зэрыщаІэтыр зэгъэкІуауэ, нахуагъэми хуитыныгъэми тегъэщіауэ, щхьэхуиту ди щіыналъэм зэрыщедгъэкІуэкІыным. ЗэгурыІуэныгъэм зэритымкІэ, хэхыныгъэм щыдикъалэныр цІыхухэм я Іуэху еплъыкІэр къагъэлъэгъуэным дыхэмыІэбэу, и зэхэтыкіэ-зэхыхьэкіэр зэпіэзэрыту, хабзэм тету зэредгъэкіуэкіыным дыхущіэкъунырщ, - жиіащ Берд Хьэзрэталий, зэlущlэм щlэсхэм защыхуи-

АдэкІэ зэхыхьэр иригъэкІуэкІащ КъБР-м и Жылагъуэ палатэм и аппаратым и унафэщІ Дьяченкэ Аннэ.

Дэ фыкъедгъэблэгъащ, 2024 гъэм и гъатхэпэм Президент хэхыныгъэу ди къэралым щекІуэкІынур, ди къару зэхэтлъхьэу, тэмэму къызэгъэпэща хъунымкІэ дызэрызэдэлэжьапхъэм теухуа зэгурыГуэныгъэ щхьэхуэхэр фыкъызыбгъэдэкіа іуэхущіапіэхэмрэ дэрэ зэтщіыліэн папщіэ. «Жылагъуэ штаб» зыфІэтщу къызэдгъэпэщ ІэнатІэм и лэжьыгъэр сыткІи хуиунэтІынущ къэралым дежкіэ мыхьэнэ ин дыдэ зиіэ мы Іуэхум щІыпІэхэм зэрызыщыхуагъэхьэзырымрэ езы хэхыныгъэхэр хабзэм тету зэрекІуэкІымрэ лъыгъуэзэным. ДызыгъэгуфІэщ, а лъэныкъуэмкІэ Іуэхутхьэбээ зэращіэфынумкіэ хъыбар дагъащізу, хьэрычэтыщізу щымыт ізнатіз зыбжанэм мы зэманым зэрызыкъытхуагъэзари. Зи гугъу тщІы Іуэхум теухуа зэгурыІуэныгъэхэр дяпэкій етщіылІэнущ ди республикэм и адрей жылагъуэ зэгухьэныгъэхэми политикэ партхэми, - жиlащ абы.

АдэкІэ Дьяченкэ Аннэ, зырызыххэу я цІэхэр къриІуэурэ, утыкум къришащ къызэхуэсахэм ящыщу «Ассамблея народов России» урысейпсо жылагъуэ-къэрал зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и унафэщІым и къуэдзэ Жэман Мадинэ, «Боевое братство» урысейпсо зэгухьэныгъэм и щІыналъэ къудамэм и исполкомым и тхьэмадэ Абэнокъуэ Владимир, хьэрычэтыщІзу щымыт «Ресурсный центр развития волонтёрства (добровольчества)» ІуэхущІапІэм и республикэ къудамэм и унафэщІ Хьэщэ Миланэ, «Экология жизни» щІыналъэ зэхуаку жылагъуэщІыуэпс зэщІэхъееныгъэм и тхьэмадэм и къуэдзэ КІарэ Залинэ, Налшык къалэ округым и жылагъуэ зэгухьэныгъэу «ЦІыхубзхэм я совет» зыфІащам и пашэ Дыджэш Лидие, «Народный фронт за Россию» урысейпсо жылагъуэ зэщІэхъееныгъэм КъБР-м щиІэ къудамэм и Іэтащхьэ Бакаев Евгений, Урысейм и юристхэм я зэгухьэныгъэм и республикэ ІэнатІэм и унафэщІ Къазджэрий Людмилэ сымэ.

КъБР-м и Жылагъуэ палатэм и тхьэмадэ Берд Хьэзрэталий утыку къихьахэм зырызыххэу яlэщlилъхьащ щlызэхуэса lуэхум ехьэлlауэ Зэгурыlуэныгъэ зэрызэращlылlам щыхьэт техъуэ тхылъхэр.

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-ІуэхущІапІэм къызэритамкІэ

Хабзэхъумэхэр бэлэрыгъынукъым

УФ-м Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ и министерствэм и къудамэў Къэбэрдей-Балъкъэрым щы Іэм и коллегием и зэхуэсым КъБР-м и Іэтащхьэ КІуэкІуэ Казбек хэташ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и УнафэщІыр ирагъэблэгъащ Къэрал кІуэцІ ІуэхухэмкІэ министерствэм 2023 гъэм зэрылэжьар къызэщ зубыдауэ къыщип-щытэжа зэ ущ зм. Видеоконференц жыпхъэкІэ абы хэтащ УФ-м Къэрал кіуэці іуэхуэмкіэ и министерствэм ЩІэпхъаджагъэхэр къыщІэгъэщынымкІэ и управленэм и унафэщІ Монахов Сергей, КъБР-м и Парламентым и Унафэщіым и къуэдзэ Жанатаев Сэлим, республикэм и хабзэхъумэ Іуэхущіа-піэхэм я унафэщіхэр, министерствэм и лэжьакіуэхэр, жылагъуэм и ліыкіуэхэр.

Хабзэхъумэхэм ирагъэкІуэкІа оперативнэ лэжьыгъэхэм я фіыгъэкіэ яіэ ехъулІэныгъэхэр къызэщІиубыдэу, утыкум къыщыпсэлъащ УФ-м Къэрал кІ́уэцІ ІуэхухэмкІэ и министерствэм и къудамэу КъБР-м щыІэм и унафэщі Павлов Василий. Абы къыхигъэщащ укІыгъэхэр, цІыхум фэбжьрэ уІэгъэрэ щытралъхьэ щіэпхъаджагъэхэр, ціыхухэр хъунщІэныр, абыхэм уэрамым щебгъэрыкІуэныр, ныбжышЦэхэр зыхэпщІэ мыхъумыщІагъэхэр нэхъ мащІэ зэрыхъуар. Электрон Іэмэпсымэхэм епхауэ зэрахьэ щІэпхъаджагъэхэр нэхъ къыщіагъэщыф хъуащ, гъуэгум къыщыхъу гузэвэгъуэхэм хэкІуадэхэм я бжыгъэми

тепсэлъыхьаш хэщІащ. Министрыр 2024 гъэм гулъытэ нэхъыбэ зыхуэщ ыпхъэ лъэныкъуэхэм.

Зэхуэсым къеблэгъахэм захуигъазэу, КІуэкІуэ Казбек министерствэм и лэжьакіуэхэм аргуэру фіыщіэ яхуищіащ жэуаплыныгъэ яхэлъу ІэнатІэм зэрыбгъэдэтым шхьэкІэ, министерствэм и фІыгъэщ цІыху куэд щызэхуэс махуэшхуэхэр мамыру зэрекІуэкІри, хамэ къэралхэм цІыхухэм я гупсысэкІэр къагъэутхъуэн папщІэ ялъэкІ къыщамыгъанэ зэман гугъум республикэм и жылагъуэ гъащіэр арэзы укъищіу зэ-

рызэпІэзэрытри. Республикэм и УнафэщІым къыхигъэщащ абы щхьэкІэ лэжьыгъэр къэбгъэтІасхъэ зэрымыхъунур, наркотикхэр зыщэ-къэзыщэхухэм япэщІэтын зэрыхуейр, ныбжьыщ Іэхэм уахуэбэлэрыг ьынкі э Іэмал зэримы Іэр, компьютер Іэмэпсымэхэр къагъэсэбэпурэ лей зезыхьэхэм цІыхухэм зыкърамыгъэгъэпцІэн папщІэ, набдзэгубдзаплъэу ядэлэжьэн зэрыхуейр.

Хабзэхъумэ ІуэхущапІэхэм я лэжьыгъэр зытегъэпсыхьа къудамэхэм язш экономикэр къызыхуэтыншэу зекlуэ-

нымрэ коррупцэм (Іулъхьэ къе ыхынтынымрэ къэрал мылъкум хэ Іэбэнымрэ) пэщІэтынымрэ. «Бюджет мылъкур зытхьэкъухэм ткІийуэ япэщІэтын хуейщ, псом хуэмыдэу Президентым и унафэкІэ лъэпкъ проектхэмрэ жылагъуэ программэхэмрэ папщіэ къаутіыпщ ахъшэм хэlэбэхэм. 2023 гъэм гъуэгум текІуэдахэр нэхъ мащІэу щытми, апхуэдэ къэхъукъащІэхэм я бжыгъэм хэгъэщІыныр Къэрал кіуэці іуэхухэмкіэ министерствэм и къалэн нэхъышхьэу къонэ», - къыхигъэщащ КІуэкІуэ Казбек. УнафэщІыр щхьэхуэу къытеувыІащ зи чэзур къэблагъэ президент хэхыныгъэхэм щІэпхъаджагъэ къыщымыгъэхъуным хуэсакъын зэрыхуейм, къэралыр дяпэкІэ зэрыпсэунур абы зэрелъытам. «ХэхыпІэхэм хабзэр зытетыпхъэ мардэм тету щызегъэкІуэныр къалэн пажэхэм язщ», - жиlащ Klyэкlyэ Казбек.

Зэіущіэм и лэжьыгъэр къызэщіи-къуэжкіэрэ, республикэм и Унафэщіым жиІащ зэхуэсым зи цІэ къыщраІуа къалэнхэр гъэзэщіа хъун папщіэ, щіыналъэм унафэр щызезыхьэ къудамэ псори зэдэлэжьэн зэрыхуейр. «Шэч къытесхьэркъым КъБР-м и хабзэхъумэ Іуэхущіапіэхэм я лэжьакіуэхэр, къатехуэ жэуаплыныгъэр куууэ зэрызыхащІэм къыхэкІыу, щІэпхъаджагъэхэр къэмыгъэхъуным яужь дяпэкІи зэритынум, ди щІыналъэм цІыхубэр мамыру, къызыхуэтыншэу щыпсэуным къарууэ яІэр зэрырахьэлІэнум».

ЛъэныкъуитІми я сэбэпщ

це-премьер Шайхразиев Василий зи пашэ къулыкъущІэ гуп лэжьыгъэ ІуэхукІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къэкІуащ. КъБР-м и Іэта**шхьэ Кіуэкіуэ Казбек хуэзащ** зэпыщіащ ныбжьэгъугъэ, щэн- жьэну программэр яуозыхуну

Тэтэрстан Республикэм и ви- ліыкіуэхэм я пашэм икіи ди щІыналъэхэр зэрызэдэлэжьэнум тепсэлъыхьащ.

> «Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Тэтэрстанымрэ куэд щауэ

хабзэ, сату-экономикэ унэтІыныгъэхэмкіэ. Тэтэрстан Республикэм и Іэтащхьэ Минниханов Рустам къэрал, политикэ ахъырзэманхэм лэжьакіуэ ящыщ зыщ, дэ абы сыт щыгъуи дыпыщІауэ дыдолажьэ федеральнэ Іуэхухэр зэгъусэу зэфІыдох.

Къапщтэмэ, иджырей Тэтэрстаныр Урысей Федерацэм и хэгъэгухэм ящыщу жыджэру зызыужьхэм хабжэ, дэри зэгъусэу дызэлэжьын куэд зи зэхуаку дэлъщ. Егъэджэныгъэ, узыншагъэр хъумэн, спорт, туризм, мэкъумэш ІэнатІэхэмкІэ дызэдэІэпыкъуным лъэныкъуитІми ди фейдэ къыпэкІуэнущ.

А псом къищынэмыщауэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм тэтэру минрэ ныкъуэм щІигъу щопсэу, щэнхабзэ центр щолажьэ. Тэтэр лъэпкъым и хабзэр, щэнхабзэр хъумэным ехьэліа зэіущіэхэр къызэригъэпэшу, адрей лъэпкъ зэгухьэныгъэхэми къэрал Іуэхущ ап Іэхэми ядэлажьэу апхуэдэщ центрыр», - щетх КІуэкІуэ Казбек и телеграм-каналым.

Унафэщіхэм я зэіущіэр иуха нэужь, республикэ Іэтащхьэм къулыкъущІапІэхэм къалэн ящищіащ дызыхуэкіуэ илъэсхэм Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Тэтэрстанымрэ зэрызэдэлэ-

ЗэхъуэкІыныгъэ зыхалъхьа унафэхэр

КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ Мусуков Алий ири-

къвр-м и правительствэм и унафэщі **мусуков жлии** ириггьэкіуэкіащ іуэхугъуэ щхьэхуэхэм щыхэплъа зи чэзу зэіущіэ. Псоми япэу къащтащ «КъБР-м терроризмэмрэ экстремизмэмрэ щыпэщіэтынымкіэ и къэрал программэм зэхъуэкіыныгьэхэр хэлъхьэным теухуауэ» КъБР-м и Правительствэм и унафэм и проектыр. Ар игъэбелджылащ Правительствэм и унафэщіым и къуэдзэ, министр **Къуэшырокъуэ Залым**. Проектыр тершыхыш КъБР-м и къэрал программэхэр Правительсттыр тещІыхьащ КъБР-м и къэрал программэхэр Правительствэм 2023 гъэм жэпуэгъуэм и 4-м къищта унафэм техуэу шытыным.

КъБР-м экономикэ зыужьыныгъэмкІэ и министр Рахаев Борис тепсэлъыхьащ республикэм и Правительствэмрэ фадэр, тутыныр зэрызэрагъэкІуэкІым кІэлъыплъ федеральнэ къулыкъумрэ зэрызэдэлэжьэнумкіэ зэраухыліа зэгурыіуэныгъэм.

Зэгущгэм къыщащтащ гэмалыншагъэкгэ Херсон щгыналъэр зыбгынэу ди республикэм щыпсэуну къэкІуахэм псэупІэ зэрагъэпэщын папщіэ сертификаткіэ мылъку яхухэхынымрэ унэ къащэхун папщІэ зэ етыгъуэу Іэрагъэхьэну ахъшэмрэ теухуа проект щхьэхуэ. КъБР-м и Правительствэм игъэхьэзыра проектыр къыхилъхьащ КъБР-м ухуэныгъэмрэ псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкіэ и министр **Бэрбэч Алим**. Херсон къиlэпхъукіхэм зэрадэlэпыкъуну мылъкур «Щlыналъэхэм зегъэужьынымкlэ фонд» компанием республикэм къыхуиутlыпщынущ. Министрым и гугъу ищlащ фэтэр куэду зэхэт унэхэр зе-

хьэнымрэ зыхуей хуэгъэзэнымрэ теухуа проект щхьэхуэми. Кхъахэ хъуауэ къызэралъытам къыхэкІыу программэм хагъэк ащ фэтэр куэду зэхэт зы унэрэ хабзэм къемызэгъыу зэраухуэм къыхэкІыу къызэтрагъэувыІа униплІрэ.

- Фэтэр куэду зэхэт унэхэр зехьэнымкіэ щІыналъэ программэм хагъэхьащ зи ухуэныгъэр ирагъэжьэжа уни 187-рэ. 2023 гъэм зи унэ щІыбхэр зехьэн хуейхэм хабжащ Налшык, Лениным и цІэр зезыхьэ уэрамым тет унэ №39-мрэ КІэрашэм и цІэр зезыхьэм тет унэ №20 А-мрэ, - къыхигъэщащ Бэрбэчым.

Министрыр щхьэхуэу тепсэлъыхьащ КъБР-м «Иджырей къалэ щытыкІэ къыщызэгъэпэщын», «КъБР-м и цІыхухэр псэупІэкІэ къызэгъэпэщын» къэрал программэхэм я паспортхэр гъэхьэзырыным.

КъБР-м узыншагъэр хъумэнымкІэ и министр Къалэбатэ Рустам зэlущlэм къыщыпсэлъащ республикэм узыншагъэр хъумэнымкіэ и іуэхущіапіэ щхьэхуэхэм я фіэщыгъэхэр зэрахъуэжынум, я къалэнхэми къазэрыхэхъуэнум ипкъ иткІэ Правительствэм игъэхьэзыра проектым теухуауэ. Налшык щыІэ кардиологие диспансерыр къалэ клиникэ сымаджэщ №1-м хагъэхьэжынущ Министрым къызэрыхигъэщамкІэ, иджырей технологиехэр къыщагъэсэбэп центрыр зэпэщ хъумэ, цІыхухэм иратыну медицинэ Іуэхутхьэбзэхэри нэхъыф хъунущ.

КъБР-м лэжьыгъэмрэ цІыхухэм псэуныгъэкІэ защІэгъэкъуэнымкіэ и министр Асанов Алим зэіущіэм щытепсэлъыхьащ КъБР-м и цІыхухэм ядэІэпыкъуным теухуа проектитІым.

КъБР-м щіалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министр Лу Азэмэт тепсэлъыхьащ Іэнатіэм зегъэужьынымкіэ щыіэ программэм папщІэ республикэм и бюджетым щыщ мылъку муниципалитетхэм тегуэшэным хухэха проектым. Абы тету щ алэгъуалэ центрхэр къызэlуахынущ, lуэхугъуэ щхьэхуэхэри ирагъэкlуэкlынущ.

ГУГЪУЭТ Заремэ.

Къэрал мылъкум къыпэкІуэ хэхъуэр

КъБР-м и Ізтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек лэжьы- сом мелуан 292,8-рэ мэхъу. Къапщтэмэ, 2023 **гъэ Іуэхукіэ хуэзащ республикэм щіымрэ** гъэр къызэщіэпкъуэжмэ, КъБР-м Щіымрэ мылъку Іуэхухэмкіэ и министр Тэхъу Аслъэн. Зэіущіэм щытепсэльыхьащ Іэнатіэр 2023 гъэм зэрылэжьамрэ къэкlуэну лъэхъэнэм я

И гугъу ящіащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и къэрал мылъкур фІагъ пылъу къэгъэсэбэпынымкІэ ирагъэкІуэкІа Іуэхухэм кърикІуахэм, республикэм ЩІымрэ мылъку ІуэхухэмкІэ и министерствэм и унафэм щІэт ІэнатІэхэм щІыналъэм и бюджетым къыхуахьа хэхъуэм.

Апхуэдэу блэк а илъэсым и хэхъуэр сом мелуани 108,6-рэ мэхъу, зыхуагъэувыжауэ щытар сом мелуан 92-рэт. Къэрал мылъкур приватизацэ щІыным къыпэкіуэ хэхъуэмкіи зыужьыныгъэ хъарзынэхэр яІэщ, зи гугъу ящІ лъэхъэнэм ар

мылъку ІуэхухэмкІэ и министерствэм республикэ бюджетым къыхуихьащ сом мелуан 416-рэ.

Къэралым и Іыхьэ зыхэлъ хозяйствэ зэгухьэныгъэхэр мылъкуншэ мыхъунымкІэ, абыхэм я финанс Іуэхухэр зэпІэзэрыт щІынымкІэ лэжьыгъэшхуэ ирагъэкІуэкІащ. Къэрал, муниципальнэ мылъкухэр егъэфІэкІуэным хуэўнэтІауэ Урысейм и ФАС-м и чэнджэщкІэ предприятэхэм я лэжьыгъэм зэхъуэкІыныгъэхэр халъхьэ.

ЗэІущІэм къыщаІэтащ акционер зэгухьэныгъэхэм, къэрал предприятэхэм мы зэманым я финанс щытыкІэм, инвестицэ проектхэр къагъэсэбэпкІэрэ ямыгъэІэпхъуэ мылъкухэм фейдэ къызэрырагъэщІыну Іэмалхэм.

CIT AMBIE ITCAME Ди пщэдейр зэлъытахэр

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдинрэ УФ-м и Къэрал Думэм и депутат Геккиев Зауррэ Къэзанокъуэ Жэбагъы и ц!эр зезыхьэ Гъуаз-джэхэмк!э сабий еджап!э №2мрэ Сурэт щІынымкІэ сабий еджапІэмрэ иджыблагъэ щы-

ХЬЭЩІЭХЭМ я гъусэу еджапІэхэм кІуащ Налшык къалэм щІыпІэ унафэр щызегъэкІуэнымкіэ и Іэнатіэм и унафэщі Ахъуэхъу Таймуразрэ абы и къуэдзэ Атмурзаевэ Земфирэрэ.

Ахъуэхъу Таймураз къызэрыхигъэщамкіэ, мы еджапіэм къо-кіуаліэ икіи ябгъэдэлъ зэфіэкіыр щыхагъахъуэ зи ныбжьыр илъэситхум щегъэжьауэ илъэс пщыкІуийм нэс сабий 650-рэ нэблагъэм. ЕджапІэм и лэжьыгъэр унэтІыныгъэ зыбжанэкІэ зэщхьэщыхауэ ирегъэкІуэкІ. Егъэджэныгъэ лэжьыгъэр тещІыхьащ сурэт щІыным, къафэм, уэрэд жыІэнымрэ макъамэ Іэмэпсымэхэм еуэнымрэ, театр утыку итыкІэм, гъуазджэм епха гуэдзэ ІэшІагъэ зэмылІэужьыгъуэхэм, эстетикэ гъэсэныгъэм, нэгъуэщІхэми. ЕджапІэм и гъэсэну щыта куэдым сурэт щІынымрэ макъамэмкіэ Іэщіагъэрэ щіэныгъэрэ зрагъэгъуэтащ, щІыпІэ зэхуэмыдэхэми щолажьэ.

ЕджапІэм и унафэщІ Къуныжь ХьэІишэт зэрыжиІамкІэ, ар ща-ухуар 1993 гъэрщ, илъэс 30 ирикъуащ. «Сабийхэм я зэфІэкІым зыщрагъэужь еджапІэ къалащхьэм дэтын зэрыхуейм ехьэлІа жэрдэмыр япэу къыхэзылъхьауэ щытар философие щІэныгъэхэмкІэ доктор, профессор, егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэ ІэнатІэхэм гупсысэщІэ куэд къыхэзылъхьа Феликсщ. ЯпэщІыкІэ еджапІэр абы къызэригъэпэщауэ щыта «Авторей университет» жыхуиІэм и зы къудамэу щытащ. ИужькІэ ар КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ и министерствэм и жьауэм щІэуващ. Нобэр къыздэсми а къулыкъущ Іапіэм и нэіэ къыттетщ. Едгъэлеину къыщІэкІынкъым ди лэжьы-

гъэр къалэдэсхэм гүнэс ящохъу жытіэмэ, сыт щхьэкіэ жыпіэмэ я сабийхэр куэду къыдашалІэ, зэ зы бын пажэ къэзышам, къыкІэлъыкІуэхэри дзыхь къытхуащІ. ЩІ эупщі эр зэрыкуэдым къы-хэкікіэ, ди еджапіэм и зы къудамэ Хьэсэней къуажэм къыщызэІутхауэ хъарзынэу мэлажьэ. Сыт хуэдэ Іуэхури екіуу зэфіэкіа хъун папщіэ, іэщіагъэрылажьэм бгъэдэлъын хуей есэныгъэхэм къищынэмыщlауэ, фащи щыгъын хуейщ. Ди еджапІэр къызэрызэрагъэпэщрэ нобэр къыз-дэсым зэрахьатэкъым. Зэрыжаlэщи, утыку зэрихьэр лъапэщи, къызэрикіыжыр напэщ. Ди лэжьыгъэм дызыщІэхъуэпс щытыкІэр игъуэтащи, адэкІи къыхэдгъэхъуэну дыщогугъ», жиІащ Къуныжьым.

Къумахуэ Мухьэдин еджапІэм и лэжьакіуэхэм ирагъэкіуэкі лэжьыгъэ купщафіэм щхьэкіэ фіыщіэ яхуищіащ, ар зэрыіэмалыншэр, щіэблэр дахагъэм щіэпіыкіын зэрыхуейр и псалъэм къыхигъэщащ. ЕджапІэр илъэс 30 зэрырикъуам, щІэблэр гъэсэным хэлъхьэныгъэ хуащ ам папщІэ, къулыкъущІэхэм абы и лэжьакІуэхэм фІыщІэ гуапэ тхылъхэр иратащ.

Адэкіэ Къумахуэ Мухьэдин, Геккиев Заур, Ахъуэхъу Таймураз

сымэ Сурэт щІынымкІэ сабий еджапІэм кІуащ. Абыхэм къаІущащ Іуэхущапіэм и унафэщі Зэхъуэхъу Валерэ икІи еджапІэр зэгъэпэщыжыным хуэгъэза лэжьыгъэхэр зэрызэфіэкіар жиіащ, сабийхэм абы щеджэн зэрыщ адзэжамкіэ яіэ гуфіэгъуэр дагуэшыну къызэрыкІуамкІэ гуапэу хьэщІэхэм ехъуэхъуащ. «Пэжыр жыпіэмэ, лэжьапіэкіэ деджэми, мыбы къекІуалІэ дэтхэнэми ар и унапізу фізкіа къилъытэркъым махуэм и нэхъыбэр щагъакІуэр мыбдежщ. Абы къыхэкІкІэ, ди Іэмал мащіэхэмкіэ къалэдэсхэм я мызакъуэу, хамэ жылэхэм къикІхэми фіыуэ ялъэгъуа еджапіэр зэрызэрагъэпэщыжам щыгуфіыкіащ. Ди Іуэхущіапіэр зэраухуэрэ илъэс 60-м нэблэгъащ, зэрыгурыІуэгъуэщи, абы мащіэкъым къекіуэліар, иужькіэ къэралышхуэм лэжьыгъэкІэ щызэбгрыкІами, пэублэ щІэныгъэ ди деж щызэзыгъэгъуэтар щэ бжыгъэкІэ къыпхуэлъытэнущ. зэрагъэпэщыжын ЕджапІэр хуэјухуэщіэхэр щызэфІэкІын хуеяр 2024 гъэм и дыгъэгъазэ мазэрщ. Ауэ къэрал бюджетым къытхуаутІыпща къыхэкІыу мылъкумрэ КъБР-м и Іэтащхьэ КІуэкІуэ Казбекрэ я фІыгъэкІэ, лэжьыгъэхэр нэхъ щІэгъэхуэбжьа хъуащ, дэри нэхъ пасэу къызэІутхыжащ. НобэкІэ ди еджапІэм сабий 380-рэ щІэсщ. А бжыгъэр нэхъыбэ тхуэщІыну къыщІэкІынт, пэш нэхъыбэ диІамэ», - жиІащ Зэхъуэхъу Валерэ.

гуащІэкІэ лэжьыгъэрэ къэрал псом щыцІэрыІуэ еджапіитіыр «Щэнхабзэ» къэрал программэм и фіыгъэкіэ зэрагъэпэщыжащ. Апхуэдэу тіуми я блындэпкъхэмрэ зэрагъэубыдыжащ, пэшхэм илъа пхъэбгъу лъэгу щахэр ирахыжри, ламинат иралъхьащ, пкіащхьэ щіэіуліэхэр зэрахъуэкІащ. Программэм къызэригъэувым тету, утыкушхуэр зэрагъэпэщыжащ, ар зыхуэныкъуэ уэздыгъэхэмкІэ, макъамэ Іэмэпсымэхэмкіэ, Іупхъуэхэмкіэ, техникэхэмкІэ зыхуей хуагъэзащ. Абы къищынэмыщІауэ, къэфапІэ пэшхэр гъуджэкІэ къращІыкІащ. Къыхэгъэщын хуейщ ІуэхущІапіэхэм я унэлъащіэхэри къызэрагъэщІэрэщІэжар, зыхуэныкъуэ ІэмэпсымэхэмкІи къызэрызэрагъэпэщар.

Хьэщіэхэм еджапіэм щекіуэкі лэжьыгъэми зыщагъэгъуэзащ: абыхэм ирагъэлъэгъуащ сабийхэм я ІэдакъэщІэкІхэр, егъэджакіуэхэмрэ гъэсакІуэхэмрэ зыпэрыт ІэнатІэр зэтеубла, ипэкІэ гъэкІуэта хъун папщІэ зэрылажьэ методикэ пліанэпэхэр, сэлъыхьащ къагъуэт хэкіыпіэхэм, Іуэхум халъхьэ Іэмалхэм. КъулыкъущІэхэм ялъэгъуар ягу ирихьащ, сыт щыгъуи дэІэпыкъуныгъэкІэ къащыгугъ зэрыхъунури къыхагъэщащ. Къумахуэ Мухьэдин зэрыжи амк іэ, сабийм и зэфІэкІымрэ бгъэдэлъ сэнаущыгъэмрэ теухуауэ и унафэ щІэт къулыкъущапІэм лъэкІ къигъэнэнукъым, зэрыхъукІэ еджапІэм щІэгъэкъуэн хуэхъунущ. пщэдейр зэлъытар ди щІэблэращ, абыхэм я къзухьым зезыгъэужь Іэмалхэм зедгъэубгъун икІи зедгъэужьын щхьэкІи тхузэфІэкІ къэдгъэнэнукъым», - жи-Іащ быдэу Къумахуэ Мухьэдин.

Ахъуэхъу Таймурази илъэгъуам зэригъэгушхуэр къыхэщу къалэм щэнхабзэм епха лэжьыгъэр зэрыщІигъэхуэбжьэнур, абы и лъэныкъуэкІэ сабийхэм Іэмалрэ гъуэгурэ къахузэзыгъэпэщ Іуэхугъуэхэр куэд зэращІынур жиІащ. Министрыр къалэ тхьэмадэм къиІэта гупсысэхэм щІэх иужь ихьэну къыхуриджащ.

ШУРДЫМ Динэ.

ЩІышылэм и 27,

- ◆Нацизмэм ихьахэм я фэеплъым и дунейпсо махуэщ ♦Урысейм и Дзэ щІыхьым и махуэщ
- **♦ 1941 гъэм** «КъБР-м щІыхь зиlэ и дохутыр» цlэ лъапlэр ягъэуващ.
- ♦ 1968 гъэм Налшык Музыкэ театр къыщызэІуахащ.
- **◆ 1940 гъэм** къалъхуащ къэрал, жылагъуэ лэжьак уэ, Социалист Лэжьыгъэм и ЛІыхъужь Хьэгъэжей Джонсон.
- ◆ 1947 гъэм къалъхуащ композитор, КъБР-м гъуазджэхэмкіэ шіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Жырыкъ Заур.
- гъэм ♦ 1951 къалъхуащ КъБР-м щІыхь зиІэ и юрист Чэт Юрэ.
- **♦ 1952** гъэм къалъхуащ КъБР-м гъуазджэхэмкІэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Бэрэгъун Руслан.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru сайтым зэритымкІэ, Налшык уэс къышесынуш. ЩІыІэр махуэм 1 градус, жэщым градуси 2 - 1 щыхъунущ.

ЩІышылэм и 28,

- ♦ЦІыхум теухуа щэхур хэІущіыіу мыщіыным и дунейпсо махуэщ
- ♦ 1928 гъэм къалъхуащ къэфакіуэ ціэрыіуэ, УФ-м щіыхь зиІэ и артисткэ, КъБР-м и цІыхубэ артисткэ Шэру Соня. **♦ 1962** ГЪЭМ къалъхуащ КъБР-м щІыхь зиІэ и артист,
- Ингуш, Шэшэн, Осетие Ипшэ республикэхэм гъуазджэхэмкІэ щІыхь зиІэ я лэжьакІуэ Атэбий Игорь.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru сайтым зэритымкіэ, Налшык уэс къыщесынущ. Махуэм хуабэр градус 1 - 2, жэщым щІыІэр градус 2-1 щыхъунущ.

ЩІышылэм и 29, блышхьэ

- ◆Ядернэ зауэр мыдэным цІыхухэр хузэщІэгъэуІуэным и дунейпсо махуэш
- ♦ 1833 гъэм Урысейм щыяпэу Санкт-Петербург къалэм пощт ІуэхущІапІэ къыщызэ-
- **♦ 1943** гъэм советыдзэхэм Мейкъуапэ, Тихорецк къалэхэр нэмыцэ фашист зэрыпхъуакІуэхэм къыІэщІагъэкІы-
- ♦2001 гъэм КъБР-м и цІыхубэ усакІуэ, Социалист Лэжьыгъэм и Ліыхъужь Кіыщокъуэ Алим дунейм ехыжащ.
- ♦ 1941 гъэм къалъхуащ критик, АКъУ-м и профессор, филологие щІэныгъэхэмкІэ доктор Чэмокъуэ Тыркубий. ♦ 1954 гъэм къалъхуащ ба-
- летмейстер, КъБР-м цІыхубэ артист Думэныщ Іэулэдин.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru сайтым зэритымкІэ, Налшык уэс къыщесынущ. ЩІыІэр махуэм 1градус, жэщым градуси 4 - 3 щыхъунущ.

Зыгъэхьэзырар шеєй іші Мешесихі

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Зи мэкъу Іуврэ зи мэш бэврэ гузавэркъым.

ВДНХ-м щекІуэкІ «Урысей» гъэлъэгъуэныгъэ иным махуэ къэс Іуэхугъуэ куэд утыку къыщрахьэ. ЦІыху кІуапізу, щхьэпагъ къыщыпщіэ хъыбархэр къекіуаліэхэм я деж нагъэсу мэлажьэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и утыкур. 2024 гъэр Унагъуэм и илъэсу Урысейм зэрыщагъэувам ипкъ иткІэ, иджыблагъэ абы къыщызэрагъэпэща «Къыбдалъхуахэмрэ фІыуэ плъагъухэмрэ» зэхыхьэм КъБР-м и Ізтащхьэм и чэнджэщэгъу Миронов Николай утыку къыщрихьащ «Лыхъужьхэм я бынхэр» Іуэхур республикэм зэрыщыдэк Іыр.

АР УФ-м и Президент Путин Владимир и унафэкІэ хэгъэгухэм къыщызэрагъэпэща «Хэкум и хъумакlуэхэр» фондым хэту мэлажьэ. Зи жэрдэмыр КъБР-м и Іэтащхьэ КlуэкІуэ Казбекщ. Проектым и къалэн нэхъыщхьэр дзэ Іуэху хэхам щыІэ щІалэхэм я бынхэм защІэгъэкъуэнырщ. Мы Іуэхур федеральнэ къулыкъущІэхэми ягу ирихьри, ди Іэташхьэм къыдаіыгъащ, икіи нэгъуэщі щіыналъэхэми лажьэу щызэтраублащ.

Проектыр 2023 гъэм и мэлыжьыхьым шрагъэжьащ ди хэгъэгум. Абы нэхъыбэу хэтыр курыт еджапІэхэращ. Класс унафэщІу, психологыу, социальнэ лэжьакіуэу, школым и унафэщІым и къудзэу цІыху мини 5 пэрытщ абы. Ахэр дэтхэнэри къуажэхэм щолажьэ, дзэ Іуэху хэхам хэтхэм я бынхэр зыхуей-зыхуэныкъуэхэм кІэлъоплъ, социальнэ гъэсакіуэхэр хухахыурэ гъащіэм тыншу зэрыхэпсэукіыным хуаунэті, щіалэгъуалэ іуэхухэм къыхашэ, еджэнымкіэ, лэжьэнымкіэ сэбэп яхуохъу. А псори я нэ э щ эту щ ып з администрацэхэм цІыху щолажьэ «Хэкум и хъума-

кlуэхэр» фондым пыщlауэ. Дзэ Іуэху хэхам хэтхэмрэ абыхэм я унагъуэхэмрэ ядэlэпыкъунымкlэ «Хэкум и хъумакlуэхэр» къэрал фондым и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ къудамэм метр зэбгъузэнатІэ 1000 и инагъщ, ар Налшык къалэ и Къэбэрдей уэрамым тетщ. ЩІыпІэм къалэм и дэтхэнэ хьэблэми уикІыу, тыншу уокІуэф. А унэращ зыхэтыр «Лыхъужьхэм я бынхэр» щы-

Я нэІэ щІэтщ • дызэкъуэту

налъэ проектымрэ Хэку дзэлІхэм я унагъуэхэм я комитетымрэ я офисхэр.

Фондым и зы щІыпІэм къэрал Іуэхутхьэбзэхэр псори къыщыпхуащІзу зэтрагъэпсыхьащ, дзэ Іуэхум хэтхэм я унагъуэ къэс зы куратор иІэщ, социальнэ унэтІакІуэхэр жыджэру мэлажьэ. Ахэр Налшык и мызакъузу, щІыналъэхэм щыщхэми япыщІащ.

Фондыр я унэ етіуанэу жыпіэ хъунущ ліыхъужьхэмрэ абыхэм я унагъуэхэмрэ, сыт хуэдэ гуныкъуэгъуэ зиІэри абы йокІуалІэ. Зи гугъу тщІы ІэщІагъэлІхэр сыткІи дэІэпыкъуэгъу хъуну хьэзырхэщ - хуэныкъуэхэм хушхъуэ иратынуш. психологие и лъэныкъуэкІэ зыщІагъэкъуэнущ, сымаджэхэм я узыншагъэрзэтегъэувэжыныркъыхузэрагъэпэщынущ, дзэ Іуэхум хэтхэмрэ абыхэм я уна-

гъуэм исхэмрэ санаторэ кіуэнымкіэ, лэжьапіэ Іэнатіэ къагъуэтынымкіэ сэбэп хъунущ.

Ветеранхэм ящыщу щ Іэныгъэ зэзыгъэгъуэтыну хуейхэм, хьэрычэт Іуэху къызэзыгъэпэщынухэм дэІэпыкъуэгъу ягъуэт.

«Ар къызэрыгуэкІ Іуэхукъым, жэуаплыныгъэ ин зыпылъ къалэнщ, ауэ дэ гулъытэ тхэлъу, ди хэкур зыхъумэхэмрэ абыхэм я унагъуэхэмрэ дадэІэпыкъун хуейщ. Дэ ди лІыхъужьхэм дарогушхуэ икІи зыхуэныкъуэ псори къахузэдгъэпэщынущ», - жиlащ Klyэкlyэ Казбек Гуэхур щрагъажьэм.

Къапщтэмэ, мы фондыр нобэ нэхъ жыджэр дыдэу къэралым щылажьэ ІэнатІэщ. Ар къэралми, республикэ унафэщІхэми, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэми я нэІэ щІэтщ.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

ЩІ ЗНЫ З ЭЗ ЖУРНАЛЫМ И КЪ Ы Д ЭК І Ы З Ъ У З

ЩІэныгъэхэмкІэ Дунейпсо Адыгэ Академием и щІэныгъэ журналым 2023 гъэм и 4-нэ къыдэкІыгъуэр дунейм къытехьащ. Абы итщ математикэмкІэ, биологиемкІэ, тхыдэмкІэ, философиемкІэ тхыгъэ купщІафІзу щІэныгъэлІхэм ягъэхьэзырахэр.

ЖУРНАЛЫМ итщ ЩІДАА-р къызэзыгъэпэща, абы и япэ президенту щыта, совет, урысей щізныгъэлі, физико-математикэ щізныгъэхэмкіз доктор, профессор Нэхущ іздэм къызэралъхурэ илъэс 85-рэ щрикъум ирихьэлізу ЩІДАА-м и вице-президент Хьэфіыціз Мухьэмэд, академием и щізныгъэ секретарь нэхъыщхьэ Щхьэгъэпсо Сэфарбий, физико-математикэ щізныгъэхэмкіз доктор, академик Псху Арсен, физико-математикэ щізныгъэхэмкіз доктор, академик Мамчуев Мурат, физико-математикэ щізныгъэхэмкіз кандидатхэу Аттаев Анатолийрэ Геккиевэ Сакинатрэ зэдагъэхьэзыра тхыгъэшхуэр.

Математикэм и пщэр лъагэу зыіэта, адыгэм и щіэныгъэлі пажэм и махуэм ирихьэліэу ЩІДАА-м математикэмрэ физикэмкіэ и къудамэм къепхахэри еліэліащ журналым и зи чэзу къыдэкіыгъуэм - тхыгъэ купщіафізу 7 ягъэхьэзыращ абыхэм. Щіэныгъэхэмкіэ Урысей академием математикэмрэ автоматизацэмкіэ КъБР-м щиіэ институтымрэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетымрэ я щіэныгъэлізу Багъэтыр Фатіимэ, Кыржын Рэмэзан, Лосэн Фатіимэ, Кіэнэті Раисэ, Мамчуев Мурат, Мэсей Олесэ, Хъубий Казбек, Энеевэ Лиа-нэ сымэ елэжьащ тхыгъэхэм.

Биологие щІэныгъэхэмкІэ доктор, КъБКъУ-м и профессор, ЩІДАА-м и щІэныгъэ секретарь нэхъыщхьэ Щхьэгъэпсо Сэфарбий, ЩІэныгъэхэмкІэ Урысей академием КъБР-м щиІэ Бгылъэ щІыуэпсымкІэ институтым геоботаникэмкІэ и лабораторэм и унафэщІ, биологие щІэныгъэхэмкІз кандидат Хьэнэ Залым, а институтым и лэжьакІуэхэу, биологие щІэныгъэхэмкІэ доктор Чадаевэ Викторие, лабораторэм и лэжьакІуэ нэхъыщІэ Маремкъул Алинэ, КъБР-м и Лъэпкъ музейм тхыдэмкІэ и унафэщІ Белоцерковская Иринэ сымэ зэдагъэхьэзыращ тхыгъэ гъэщІэгъуэн. Ахэр тетхыхьащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Лъэпкъ музейм щахъумэ удз гъэгъуахэм.

Биологие къудамэм Щхьэгъэпсор щхьэхуэу щытопсэлъыхь экобиоморфологием и лъабжьэр зыгъэтІылъахэм ящыщ Зозулин Георгий. ЩІэныгъэлІым зэпкърех абы щІэныгъэ-егъэджэныгъэ лэжьыгъэу иригъэкІуэкІар, экобиоморфологиемрэ ботаникэ щІэныгъэхэмрэ зегъэужьыным хэлъхьэныгъэу хуищІар.

Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ институтым и лэжьакІуэ, тхыдэ щІэныгъэхэмкІэ доктор Къэжэр Артур тотхыхь КъБКъУ-м и унафэщІу щыта Лъостэн Владимир и жылагъуэ-политикэ лэжьыгъэм: абы лъэпкъ егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмрэ зегъэужьыным хуищІар зыхуэдизыр ди пащхьэ кърелъхьэ.

«Къзбэрдей псалъэжьхэм я гъунапкъэхэр» фізщыгъэр иізу ЩІДАА-м и философие къудамэм игъэхьэзыращ тхыгъэ щізщыгъуэ. Ар и іздакъэщізкіщ философие щізныгъэхэмкіз доктор, КъБКъУ-м и профессор Тхьэгъэпсо Хьэжысмел. Абы адыгэ псалъэжьхэмрэ урыс жыізгъуэхэмрэ зрегъапщэ икіи наіуэ къещі адыгэ псалъэжьхэр урысыбзэкіз щызэрадзэкікіз и мыхьэнэр зэрыкуудыр, адыгэбээм и къулеягъыр хуиту къызэракуудыр, адыгэбээм урысыбээм зарыхамытыр

Іуэтэн жыіэгъуэхэр урысыбзэм зэрыхэмытыр. Щіэныгъэхэмкіэ Дунейпсо Адыгэ Академием и щІэныгъэ секретарь нэхъыщхьэ Щхьэгъэпсо Сэфарбий зыхэта, БотаникэмкІэ урысейпсо зэгухьэныгъэм и зэхуэсышхуэу Санкт-Петербург щекіуэкіам тотхыхь биологие щіэныгъэхэмкіэ кандидат Крапивинэ Еленэ. Фигу къэдгъэк ыжынщи, Урысейм и щІыналъэ 33-м, Абхъазым, Белоруссием, Къэзахъстаным, Болгарием щыщхэу БотаникэмкІэ урысейпсо зэгухьэныгъэм и XV зэхуэсым цІыхуи 116-рэ хэтащ. Къыхэгъэщыпхъэщ мы зэгухьэныгъэр Урысейм и жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я нэхъыжь дыдэхэм зэращыщыр, ботаникэмрэ экологиемкіэ къэралым и зэіущіэ нэхъыщхьэу къалъытэу зэрыщытыр. Мы иужьрей зэlущlэр теухуат ЩІэныгъэхэмкІэ Урысей академиер илъэси 300 зэрырикъум. Щіэныгъэм и дунейм апхуэдиз пщіэрэ мыхьэнэрэ щызиіэ зэгухьэныгъэм и унафэщіым и къуэдзэу абы щыхахащ биологие щіэныгъэхэмкіэ доктор, профессор, ЩІДАА-м и щіэныгъэ секретарь нэхъыщхьэ Щхьэгъэпсо Сэфарбий.

ФЫРЭ Анфисэ.

МафІэми къыпимыкІуэт

Мафіэсгъэункіыфіыр іэщіагъэу къыхэзыхар мышынэу, бэшэчу, щытыкіэ нэхъ гугъуми къикіыфу, щхьэх зымыщіэу щытын хуейщ. А зэфіэкіхэр зыбгъэдэлъырщ мафіэм ис унэм щіыхьэу ціыхур къезыгъэлыфынур.

АПХУЭДЭ хьэл-щэн быдэ хэлъщ Май районым и Мафlэс-къегъэлакіуэ часть №6-м и къудамэм и унафэщі Нэужьокъуэ Анзор. Абы щыхьэт тохъуэ хузэфlэкіахэр. Я Іэщіагъэм нэхъ хуэіэкіуэлъакіуэхэр щызэхагъэкі республикэ зэпеуэхэм хэту ар щытекіуащ «Мафlэсгъэункіыфі нэхъыфі», «Гъуэзымрэ іугъуэмрэ ціыхур щыхъумэным хуэіэзэ» номинацэхэм, тіэунейрэ - 2021, 2023 гъэхэм - къудамэм и унафэщіхэм я зэпеуэм щытекіуащ, къинэмыщіауи, пліэнейрэ нэхъыфіхэм ящыщу къалъытащ. 2021 гъэм гупым хэту «Къэрэгъул плъыр нэхъыфі» еплъыныгъэ-зэпеуэм бжьыпэр щиубыдащ.

Анзор спортми щылъэрызехьэщ. ЛэжьакІуэхэм загъэсэн папщіэ ягъэува чэщанэм и епліанэ къатым и щхьэгъубжэм пкіэлъеймкіэ псынщізу нэсынымкіэ КъБР-м и чемпионатхэм фіы дыдэу зыкъыщигъэлъэгъуащ икіи пэрыт увыпіэхэр щиубыдащ. Мыбдеж къыщыхэгъэщын хуейщ мафіэс-къегъэлакіуэ спортымкіэ етіуанэ разряд зиіэ Нэужьокъуэр Урысейм спортымкіэ и мастерхэм, КъБР-м и командэ къыхэхам хэтхэм зыкіи къазэрыпимыкіуэтыр. А псори ехъуліэныгъэфіщ, псом хуэмыдэу, тренер нэхъыщхьэ Мисиров Ибрэхьим и деж зэрызыщигъасэрэ илъэситі къудей фіэкіа зэрыдэмыкіар къэплъытэмэ. Мыри къэдгъанэ хъунукъым: езым къулыкъу щищіэ частым и командэ къыхэхам хэту ар щэнейрэ щытекіуащ ліыгъэрэ іззагърэ нэсу къыщыгъэлъэгъуэн хуей зэпеуэхэм. Апхуэдэ зэхьэзэхуэхэм ущытекіуэн дэнэ къэна, ухэтын къудей щхьэкіэ укъарууфізу, куэдым хэпщіыкіыу ущытын, уи іэпкълъэпкъыр псыхьауэ щытын хуейщ.

- Дауи, сыт щыгъуи уопlейтей, - къыддогуашэ Анзор и ехъулlэныгъэхэм я щэхухэмкlэ. - Арщхьэкlэ зэрызыбгъэсам, узыпэрыт Іуэхум узэрелlэлlам я фlыгъэкlэуи мурадым улъоlэс. Абы къыхэкlыу сыт хуэдэ зэхьэзэхуэми хуабжыу сегугъуу зыхузогъэхьэзыр. Мыбдежым уи щхьэзакъуэ мыхъуу, ПСЧ-6-м, укъызыхэкlа гупым я

ЗэрыгурыІуэгъуэщи, зи ІэщІагъэм апхуэдэу хуэпэж цІыхум и къалэнхэр зэи ІэхъуэгъуэтегъэкІыу игъэзэщІэнукъым. Абы щыхьэт техъуэу щапхъит къудей къэтхьынщ: Май районым щы Сарский хуторым 2020 гъэм и бадзэуэгъуэм мафІэм щызэщІищтат иджыри зэщ амыкъу эжа гуэдзыр зытет гектари 4-м щ игъур. Маф Гэр гъзункІыфІыным ехьэлІа лэжьыгъэхэр ирагъэкІуэкІащ Нэужьокъуэм и унафэм щіэту. Махуэр хуабащэт, абы къыдэкіуэу къепщэ жьышхуэми маф Іэсым псынщ Іэу зригъ эубгъурт. Гъэ псом мэкъумэшыщІэхэм гугъу зыщІрагъэхьа, зыщыгугъ гъавэр хэкІуэдэпэнкІэ хъунути, ар къэмыгъэхъуным Анзор яужь итт. Абы занщІзу псори зэпилъытри къыгурыlуащ езыхэм я закъуэ къарукlэ абы зэрыпэмылъэщынур икіи Прохладнэ щыіэ Іэнатіищым я мафіэсгъэункіыфіхэр къадэіэпыкъуну къриджащ. Лъэныкъуэкіэ къыщынакъым Іуэхущіапіэм и трактористхэри - абыхэм мафіэм зэщіищта щІыпІэр къавыхьащ. Къару зэхэлъкІэ мафІэсыр ягъэункІыфіащ. Абы и фіыгъэкіэ сом мелуан 25-м щіигъу и уасэ гъавэр

КІэщіу яужь иту Анзор зи пашэ гупыр Котляревскэ станицэм ираджащ. Мыбы мафіэм щис ябгынэжа щхьэлым и гуэщхэм язым газрэ кислородрэ зэрыт баллон 20 щіэтт. Абыхэм ящыщу тіум мафіэ ящіэнакіэт, адрейхэри къэплъат. Къауэу, псори къызэтрагъэщэхэнкіэ шынагъуэт. Арщхьэкіэ, щіалэхэр къикіуэтакъым: баллон псори гуэщым къыщіахащ, япэщіыкіэ псы щіыіэкіэ ягъэупщіыіури. Нэужьокъуэм зэрыжиіэжамкіэ, ар къэдзыхакъым, апхуэдэ щытыкіэ щрихьэліар япэтэкъым.

- Дауи, дэтхэнэми езым зехъумэж. Арщхьэкlэ, къэхъуам къишэнкlэ хъуну насыпыншагъэм ар щыпщигъэгъупщэж щыlэщ. Сэ хуабжьу сыгузавэрт ди гупым хэтхэм папщlэ, ауэ ахэр къэмыланджэу я къалэным пэлъэщащ.

Нэужьокъуэ Анзор Тэрч щопсэу, Май къалэм щолажьэ. 2013 гъэм, Мейкъуапэ и къэрал-техникэ университетыр «мафlэс шынагъуншагъэмкlэ инженер» ІэщІагъэ иІзу къиуха иужь, гъунэгъу районым лэжьэн щыщІидзащ икІи и ІэнатІэр ихъуэжакъым. КъызэрыгуэкІ мафlэсгъэункІыфІу гупым хыхьащ, 2018 гъэм и шыщхьэуІум къудамэм и унафэщІ ящІащ. Ар Къэбэрдей-Балъкъэрым щыІэ, мафlэсым пэщІэт-къегъэлакІуэ ІуэхущІапІэм и мафlэсгъэункІыфІ нэхъ ІэкІуэлъакІуэхэм язщ икІи хэкІыпІэхэр иІэщ адэкІи и Іуэхухэр ефіэкІуэну. Ди гугъэщ мы щІалэм къулыкъукІз иджыри нэгъуэщІ лъагапІэхэри къыпэплъэу. Анзор абы папщІз зыхуеину псори бгъэдэлъщ. Абыхэм я нэхъыщхьэр и ІэщІагъэм хигъэхъуэну сыт щыгъуи зэрыхущІэкъурщ.

Лъэпкъ пэхуэщІэхэм пащэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и къуажэхэм зегъэужьыным ехьэліауэ щіыналъэм щылажьэ къэрал программэм 2024 гъэми пащэнущ.

А ПРОГРАММЭМ ипкъ иткіэ Іуащхьэмахуэ щіынальэм Іуэхушхуэу блы щызэфіагъэкіыну я мурадщ. А лэжьыгъэхэм хыхьэу жылэхэр псыкіз къызэзыгъэпэщ ухуэныгъиплі ирагъэфіэкіуэну, ухуэныгъищым - сабий садым, Олимп джэгухэм хэтыфыну къалъыта ныбжьыщіэхэр щагъэхьэзыр спорт еджапіэм, сабийхэмрэ ныбжьыщіэхэмрэ я творчествэм, зэчийм зегъэужьынымкіэ центрым зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэхэр щрагъэкіуэкіыну къапэщытщ. Иужьрей ухуэныгъитіым ехьэліа къалэнхэр илъэситіым къриубыдэу зэфіагъэкіынущ - 2024 гъэм ирагъэжьэнурэ 2025 гъэм и кіэхэм зыхуей хуэзауэ ятынущ.

Апхуэдэуи Бахъсэн, Аруан щІыналъэхэм щыщ

къуажэхэм я автомобиль гъуэгухэр ирагъэфlэкlуэнущ. Абы нэмыщl, 2023 гъэм республикэм и щlыналъищым къыщрагъэжьауэ щыта лэжьыгъэхэм пащэжынущ: Псыхъурейрэ lyащхьэмахуэ къуажэмрэ щаухуэ Щэнхабзэмкlэ унэхэм, Щхьэлыкъуэ къыщрагъэжьа спорт комплексымрэ топджэгу губгъуэмрэ, Эльбрус къуажэм мылъку куэд трамыгъэкlyадэу щащl спорт комплексым.

2024 гъэм а ухуэныгъэ, зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэхэм къэрал, щІыналъэ бюджетхэм щыщ ахъшэу псори зэхэту сом мелуан 387,4-рэ хухахынущ.

«Къуажэ щІыпІэхэм зегъэужьын» къэрал программэм и унэтІакІуэу щытыр КъБР-м Мэкъумэш хозяйствэмкІэ и министерствэрщ.

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

Шынагъуэншагъэм хуаущий

Къэрал автоинспекцэм и лэжьакіуэхэмрэ Урысей МВД-м и Бахъсэн къудамэм балигъ мыхъуахэм я Іуэхухэмкіэ и инспекторхэмрэ я хьэщіащ Бахъсэн къалэм дэт курыт еджапіэ №4-м и школакіуэхэм.

ПОЛИЦЕЙХЭР сабийхэм яхутепсэлъыхьащ уэрамхэм, гъуэгухэм, жылагъуэ транспортым, апхуэдэуи гъуэгум щызэпрыкІкІз зэрызаІыгъыпхъэм. Къыхагъэщащ автомашинэ щызекІуэ гъуэгум ущызэпрыкІкІз макъамэ зэредаІузу тхьэкІумэм Іуалъхьэхэр, телефоныр къэбгъэсэбэпыныр къызэремызэгъыр.

- Пшагъуэмэ е пщыхьэщхьэхэм деж, нэху тридзэмэ, къаблэ пкъыгъуэхэр зыхэлъхэр ящыгъмэ нэхъыфІщ, рулым дэсым гъуэгум зэпрыкіхэр занщізу къалъагъун папщіз, къыхагъэщащ автоинспекторхэм.

Зэlущlэм и кlэухым Къэрал автоинспекцэм и лэжьакlуэхэм школакlуэхэм иратащ гъуэгум шынагъуэншэу щызекlуэным теухуа тхыгъэ цlыкlухэр.

БАХЪСЭН Азэмэт.

ЗыщІэгупсысыжыну зэман яІэщ

• УФСБ-м кьет

Урысей ФСБ-м и управленэу КъБР-м щыІэм и лэжьакІуэхэм, наркотикхэкІхэр игъэкІыным пэщІэт Іуэхухэр ирагъэкІуэкІыу, къызэпаудащ Тэрч районым щыпсэухэу Мамай К. М., ТІымыжь Р. В. сымэ ялэжь щІэпхъаджагъэр.

КъБР-м и Тэрч район судым и унафэ къару зыгъуэтам ипкъ иткlэ, ахэр къуаншэу къалъытащ икlи зыщlэгупсысыжу гъуэгу захуэм техьэжын папщlэ ямыгъэтlысу, Мамай К. М. илъэси 4, Тlымыжь Р. В. зы илъэсрэ мази 6-рэ тралъхьащ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым мафіэсым пэщіэт-къегъэлакіуэ и къулыкъущіапіэм и прессс-іуэхущіапіэ.

ГуащІэм зэщІэкІуэ иІэкъым

Мыліэжыныпсэ зыіут щыіэкъым, ауэ ціыхубэм яфі зыхэлъ и гуащіэ къыдэкіыў дунейм тетар мыліа пэлъытэу ябж, абы и лъэужьыр кlуэдыжыркъым, бгъэдэлъ фlыщlэри кlуэщlыжыркъым. Сыту жыпlэмэ, и lyэхурэ и псалъэрэ зэблэмыкlыу, и Іэщіагъэрэ и щіэныгъэрэ бэм ещхьэпэу псэуам и цІэр уахътыншэ мыхъункіэ Іэмал иіэкъым. Апхуэдэ зыгуэрщ «щіым ліаи щіэлъщ, псэуи щіэлъщ» щіыжаіар. Мы тхыгъэр зытеухуа, «Урысей Федерацэм ціыхубэм щіэныгъэ егъэгъуэтынымкіэ и отличник» цІэр зыхуагъэфэщауэ щыта Жылау Нурбий иужьрейхэм ящыщщ. Нурбий и гулъытэр, и щаба-гъыр, и гущІэгъур абы зэ хуэзауэ зыхэзымыщіа щыізу къыщіэкіын-къым - дэтхэнэми бгъэдыхьэкіз хэха къахуигъуэтыфырт, псэлъэкІэ пыухыкіа яхуищіыфырт.

ЦІЫХУМ уаlэщlэмыхужыныр, я гум илъ дахагъэ псомкіи узыхащlауэ уа-Іуэтэжыныр насып лІэужьыгъуэщ. Апхуэдэу зи фэеплъыр гукъэкІыж нэхукІэ ягъэщІэращІэхэм ящыщщ Нурбий. Ар щылэжьа еджапіэм щіэс ціыкіухэм «Егъэджакіуэ нэхъыфі» зи фіэщыгъэ къэхутэныгъэ лэжьыгъэ иныр зэгуэрым къыхалъхьэри, гъэщІэгъуэну ирагъэкіуэкіат. Еджакіуэхэм я пщэрылът къуажэм хыхьэу зыхуэзэхэм лэжьы-гъэрэ ціыхугъэкіэ гукъинэж ящыхъуа егъэджакІуэм и цІэр жрагъэІэну. ФІэшыгъэр зыхуэфащэ куэдым, шэч хэмылъу, я ціэ къраіуат абы щыгъуэм, ауэ, псори зэпалъытыжа нэужь, Нурбий и ціэр хуэдитікіэ нэхъыбэрэ къыха-гъэщат адрейхэм ейм нэхърэ. Сыткіэ къилэжьрэ ар абы жаlэу щыщlэупщlэми, адыгэл нэсу дунейм зэрытетам, еджакіуэ гъащіэр гукъинэж зыщі іуэхугъуэ куэдкіэ зэригъэнщіам, щіэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэ зэгуимыхыу и ІэнатІэр екІуу зэрырихьэкІам трагъэщат. Нурбий и пщіэри, апхуэдэ щіыкІэкІэ, утыку къихьа зэрыхъуам и мызакъуэу, щіэблэщіэм я пащхьэ лъагэуи къыщыІэта хъуат.

Зы лъэныкъуэкіэ, Нурбий и гугъу пщіыныр тыншщ, апхуэдизкіэ ар ціыху къызэрыгуэкІыу, хэти и акъыл зытригъахузу, дэтхэнэми ядэгъуэгурыкlуэ-фу, lуэхум и хэкlыпlэ хъунумкlэ иунэтІыфу щытащи. ЖыпІэнуращи, ар ныбжьэгъу зыхуэмыхъу щіагъуэ щыіэтэ-къым. Псэлъэгъу хуэхъуам, гъуджэм иплъэм хуэдэу, абы деж курыхыу зыщилъагъужырт, дзыхь зыхуригъэщІы-

НэгъуэщІ лъэныкъуэкІэ, егъэджакІуэм утепсэлъыхьыныр дапщэщи гугъущ. Нурбий езыр егъэджакІуэт, гъэсакіуэт, ущиякіуэт. Ціыкіухэм щіэныгъэ ябгъэдилъхьэным, гунэс защищІыным

къищынэмыщІауэ, ар къызэрилэжьын

гуащІи зрикъуэкІырт абы - ныбжьым хуэфэщэну а щІэныгъэр шыбзэм щІигъэкіырт, зэхэщіыкіым иригъэзэгъыну щапхъэхэр къыхихырт. Езым зиумысыжырт, нобэрей дерсыр мыл цІэнтхъуэрыгъуэм хуэдэщ, сыхуэсакъыпэурэ зызгъэхьэзыращ, жиlэу. И lуэху гу къабзэ-псэ къабзэкіэ бгъэдэт ціыхум й гугъу щыпщІкІэ, къилъытэ псоми еплъыжын хуей мэхъу.

Нурбий нэгъэсауэ Илъ́эс 50-м щІигъукІ́э еджапІэм ады́гэбзэмрэ литературэмрэ, Адыгэ Хабзэмрэ лъэпкъ тхыдэмрэ щригъэджащ. Абы хуэдэу бзэр, хабзэр, тхыдэр щІэблэм ябгъэдэзылъхьэфа щыІэу фІэщщІыгъуейщ, апхуэдизкІэ жиІэр фІэмащІзу зытепсэлъыхьыр яригъэлъагъумэ, зэхригъащІэмэ, нэрылъагъу щапхъэхэмкІэ дерсхэр игъэнщІырти. Къэнжалыщхьэ щегъэжьауэ Къэзанокъуей хэкужьымкІэ екІуэкІыжу, Жансэхъу и Іуащхьэм къыщыщІэдзаўэ Бжьэхъўокъўей губгъўэм щыщІэкІыжу дэнэ деж сыт хуэдэ Іуэхугъуэ щекіуэкіами еджакіуэхэр ишэурэ щіыпіэхэр яригъэлъагъўрт, къыщы-Іуэхугъуэхэми тепсэлъыхьырт. Тхылъым ит текстым ахэр ирипхыжырти, апхуэдэ щІыкІэкІэ еджакІуэм бгъэдэлъын хуей щІэныгъэр сыт и лъэныкъуэкІи зэлъэІэс ищІырт.

Сабийм ирит щІэныгъэр цІыхугъэ пщалъэм Іэмалыншэу щІигъэкІырт. И гупсысэр еджакІуэм деж нихьэсыфырт. Техьэулеик зи хабзэу нэхъ къуейщейхэри къыхуэгъэдаlуэу гуапэт, хуаціыкіухэр къыщемыпщіэкіа къэхъуа-гъэнкъым. Сабийхэм къалъыхъуэу щытащ Нурбий.

Нурбий щІэхъуэпсырт дэтхэнэми и пъвсторо и къуэпсърт дэтхэнэми и пъвсторо и къуэпсрэ ищіэным икіи абы ерыщу телажьэрт. Япэ дерсищыр зэфіэкіа нэужь, зыгъэпсэхугъуэшхуэм ирихьэлізу, ліакъуэеджэ жиіэрти, еджакіуэхэр зэхуишэсырт. Адэціиблымкіз зэмыупщіа, имыщіэмэ, ахэр къигъуэту зэмыунща, имыщымэ, ахэр кый бузгу зримыгъэща еджапіэм ціыху дыхьа-къым. «Ціыху фыхъуну, дзыхь къыва-гъэзыну фыхуеймэ, адэціиблыр зэвгъащіэ», - япиубыдырт Нурбий псоми. Иджы ехьэжьауэ лъэпкъ тхылъхэр ятх, къыдагъэкІ. Нурбий и гъащІэ псом зэхуихьэса лъэпкъ хъыбархэм къахищІы-кІыжа ліакъуэ жыгым хуэдэ зыщіа щыІэкъым. Метр зыбжанэ зи кІыхьагъ а тхылъ зэкІуэцІыкІым и хъыбарым щымыгъуазэ апхуэдэ Іуэху зезыхуэхэм яхэта къыщІэкІынкъым. Нурбий и фІыгъэкіэ еджакіуэ куэдми апхуэдэ ліакъуэ жыгхэр яІэ хъуат.

Нурбий и ціэр нэгъуэщі зы Іуэхугъуэми епхащ. Хэку зауэшхуэм хэкlуэда къуажэ шалэхэм я цІэхэр къэхутэным, я къекІуэкІыкІар зэхэгъэкІыным гуашІэшхуэ ирихьэліащ. А Іуэхум сэри сызэрыхиубыдам срогушхуэ. Тхьэмахуэ махуэ хъуамэ, нэхъыжь зэрыс унагъуэ щіагъуэ къэдмыгъанэу дыщыщіэупщіэрт зэуапіэм икіуэдахэм я Іуэхум. Илъэс Іэджэ лъандэрэ езы Нурбий а ильэс тэджэ льандэрэ езы нуроии а лэжьыгьэр апхуэдизкіэ зэхэхауэ зы жыпхъэм тету иригъэкіуэкіырти, щыуапіи гъуэщапіи къыхэмыкіыу дэри ар іэрыхуэ тхуэхъуауэ дрилажьэрт. Къыдэкіыгъуэ зыбжанэу зэхэт «Фэеплътхылъ» плъыжьышхуэм Зеикъуэ щыщу Хэку зауэшхуэм хэкІуэдауэ итхэм я хъыбар кіэщіхэм я нэхъыбэр, Нурбий мыхъуамэ, нобэ кІуэдыжыпэну къыщІэ-

Хэку зауэшхуэм хэкІуэда и адэ къуэш Хьэрэбий и тхылъ мафІэм имысу ихъумахэм деж къыщыщІидзэри, тхылъ миниплІым нызэрыхьэс фонд зэригъэпэщауэ щытащ Нурбий. А библиотекэр уней щхьэкіэ, зыхуэлажьэри зейри ціыхубэрт. Къуажэм щыщу еджапіз нэхъыщхьэ щіэтіысхьауэ абы щіэмыхьа, зыхуейр къыщызымыгъуэта студент щыІэкъым. Ар сыт щыгъуи зэІухат, цІыхухэм къыхах тхылъхэр езыхэм я карточкэхэм иратхэжырт, ахэр къахьыжмэ, нэгъуэщі къащтэу. Нурбий тхылъым хуищ пщіэр псоми захригъэщіэну зэрыхэтым къыхэкІа гупсысэ дахэт а тхылъ унэр.

Ауэ Нурбий илэжьа псом ящхьэжщ Совет къэралыгъуэм и щІыпІэ куэдми, хамэ къэралхэми щызэлъащ ыса къуажэ хэкурыдж музейр. Хъыбархэр цІыхубэм езыгъащІзу щыта ТАСС-м 1967 гъэм мэлыжьыхьым и 20-м къитат: «Къэбэрдей-Балъкъэрым къыщызэlyа-

бэт. Ар еджапІэ пщІантІэм къыдыхьауэ хащ а щІыналъэм щыяпэ къуажэ хэ курыдж музей. Адыгэ тхыдэм ехьэлІа хьэпшып куэд щызэхуэхьэса а музейм и къызэгъэпэщакіуэщ Бахъсэн щіына-лъэм хыхьэ Зеикъуэ къуажэм дэт курыт еджапІэм анэдэлъхубзэр щезыгъэдж Жылау Нурбий. Хэкупсэм ар тыгъэ яхуищіащ и къуажэгъухэм».

Къэралпсо радиомкІэ апхуэдэ хъыбар къатын папщІэ, лэжьыгъэ епхьэліауэ щытын хуейт а Іуэхущіапіэм. Нурбий емытІысэхыжу зэхуйхьэсащ къўажэм и тхыдэм епха хьэпшып, сурэт, фа-щэ, нэгъуэщ Іэмэпсымэ куэд. Музейм къуажэм и цІэр жыжьэ игъэІум къыщымынэу, абы щыпсэухэм я щІэжыр лъагэу иІэтырт, я щхьэр лъагэу яригъэлъагъужырт. Музейр къызэрызэригъэпэщам папщіэ Жылау Нурбий къратауэ щытащ дамыгъэ лъапіэ - Жуковым и орденыр.

И гъащіэр хъуапсэу ихьащ Нурбий. Зеикъуэ къуажэ дэт курыт еджапіэ №4-нэм и унафэщІу щылажьи, курыт еджапІэ №1-нэм унафэщІым и къуэдзэу щыщыти псэемыблэжу и къарур зрихьэлІар а зы хъуапсэрщ - цІыхугъэ зыхэлъ щІэблэ къэгъэтэджынырщ. Хэкур фіыуэ зылъагъу, хабзэрэ адыга-гъэрэ зыхэлъ щіэблэ щыіэныр лъэпкъым и щыІэныгъэм ирипхырт а цІыху щыпкъэм, ар зэщіа хъун шхьэкій куэд илэжьащ. Езым и гъащІэр абы и щапхъэ нэсщ.

Нурбий цІыхушхуэщ. НэгъуэщІу жыпіэ хъуну къыщіэкіынкъым. Ин хъуныр и натіэм къритхами, абы зезыгъэіэта щхьэгъусэ насып иіащ. Тае уигъэлъы-хъуну _ціыхубз гумащіэт, щхьэгъусэ пэжт. Езыри егъэджакІуэти, Нурбий зэліаліэр фіыуэ зыхищіыкіырт икіи ди-Іыгъырт. ЗэгурыІуэрэ зэдэІуэжу зэдэ-псэуа зэщхьэгъуситІым щІэблэ дахэ къащіэнащ, лъэпкъымкіэ гуапэу, щіэблэмкіэ гумызагъэу, нэхъыщхьэращи, адыгагъэмкіэ гумащіэу.

къызэрызухамкІэ Бакалавриатыр тхылъ плъыжьыр сІыгъыу къуажэм сыщыкіуэжам, згъэгуфіэнщ жысіэри, Нурбий деж сыдыхьат. Зи нэпсыр къытелъэда си егъэджакіуэм къызжиіа псалъэр си гум илъщ: «ГуащІэм зэщІэкІуэ иІэкъым, абы къыпхуихьынуращ узыгъэпэжынури узыгъэпэжэнури». Сыт хуэдэ Іуэху къуажэм дапщэщи къыщаlэтми, Нурбий и гуащlэм зэ-щlэкlуэ иlэнукъым - и цlэр къраlуэнущ. Жылэ́м абы хуищІар уасэншэщи, и цІэр уахътыншэ хъўнущ.

Гуапэу, щабэу, ІэфІу дунейм тета нэ-хъыжьыфІыр псэужамэ, илъэс 93-рэ ирикъунут. АтІэми, Нурбий дэ къытхэмытыжми, абы къыщІэна щІэиным кІуэдыж имыІэу дунейм зэрытетынур уи фіэщ мэхъу.

ТАБЫЩ Мурат, «Адыгэ псальэ» газетым и щІэныгъэ обозреватель.

Жэмыкуэ

Хъыбар

Жьэгу мафіэр ныкъуэзэ-хэкіыжщ. Кіулэ самэу зэтритхъуа дэп пщтырыр яжьэкlэ щlиуфэну хуожьэ, нэхущым мафіэщі ыжыр зэрыпэрилъхьэным хуэдэу. Арщхьэкіэ, мэгупсысэ-мэгупсысэри, пэрыіэмбэр жьэгу къуагъым къуелъхьэж. Жэмыкуэ ишхыну ныщхьэбэ хуэдэу куэд шауэ игу къихьакъым...

КЪОТЭДЖ, сырэжь кІыхьым макІуэри, нышэдибэ шэм къытрилъэщіыкіауэ аддэ дигъэкіуэта сшхыкіэ...» - йогупсыс ар, а игу шатэпс тІэкІур къыдех, йопэмри, а зэрыдэтам хуэдэу дегъэувэж. Зи, игу техуэркъым жей Гувым хилъэфа и сабиищыр хину, ар езым и закъуэ ишхыну.

Пэжу, ахэри ныбэ нэщІу игъэгъуэлъыжатэкъым КІулэ; жэмыжь закъуэм къыщІишыр яхузэригъэзахуэ зэпытщ. Мис ныщхьэби ху хьэнтхъупсым шатэпс хэтрэ, кхъуей Іыхьэ зырызи телъыжу пщыхьэщхьэшхэр яригъэщlащ.

«Дыгъуаси вэсэмахуи згъэмэжэліакъым, тхьэ. Атіэ сыт ягъэ кІын ныщхьэбэризэм жэмыкуэ тіэкіунитіэ сщіыуэ си закъуэу

къэкlам ириукlытэжрэ, зэрызиухеижыным хэту. Къедэуэну щІэсри хэтыт - сабиишымрэ езымрэ... шхьэгъусэр дашри къигъэзэжакъым. Езыр махуэ псом кІэлъхоз губгъуэм итщ, къытралъхьэр и хьэлъэу. Мис нобэрей махуэм уэсыр зытеса нартыхупкъэм хэтащ, и лъакъуитПыр псыфыбзэ хъуарэ, пыдиикlауэ. Пшэдеи къыпэплъэр пщэдеймыщкій аращ... И щхьэ хуэпсэлъэжурэ, Іэпхъуалъэ хуэдиз фІэкІа мыхъу шы- уан ціывынэр къегъэіэгъуэ, мыгъуэр зи мыгъуа сырэжьым аргуэру макіуэри, шатэр сытми къылех.

Зы бжэмышх лейуэ кіуэнкіэ шынэрэ, шыуан лъащіэр щіи-гъанэ къудейуэ, шатэ тіэкіу ирекіэ, къэкъуэлъэн зэрыщіидзэу, нартыху хьэжыгъэ Іэпэтез хеудэри, жэмыкуэр хьэзыр хъуным пэплъэу мэтІысыж. КІулэ а здэщысым и напэр апхуэдизкіэ мэсри, пщІыпщІын щІэзыдза шыуанымкіэ хуиту плъэфыркъым; къехъурджауэу къыщохъу къызэщІэнэжауэ щІэрыщІзу адэ-мыдэкІэ зызыдз мафІэ бзий нэгъунэ.

«ИгъащІэкІэ быныр хэзну си жьэм дэзмыхьеину арат, ауэ пщэдей гуэрым уэсым сыхэту нартыху къыдэсчын щыхуейкІэ, Алыхым сыкъелъагъу, игу къызэбгъэнкъым. Итlанэ, псом ящхьэжыр... къарууншэ сыхъурэ си лъэр щІэхумэ, си сабийхэр дауэ зэрыхъунур, жызоІэри аращ», зэгупсысыф къигъанэркъым фызабэ тхьэмыщкіэм, а ищіэ «щІэщхъум» щхьэусыгъуэ къыхуигъуэтын папщІэ.

Хьэзыр хъуа шыуаныр къытрихыжыну щы Іэбэм, шэм хуэдэу абы зыгуэр къолъэтри, жьэгум пэрохуэ, ар зыпхъуэта мафіэ бзийр нэхъри нэхъ иныжу дрилыпщ ейуэ. Кіулэ шыуан ціыкіум йоплъэ - нэщІщ. Жэмыкуэ Іэшкуэ цІыкІунитІэр мо шыуан нэхъ цыкіужым къилъэтри, яжьэм хэжэбзыхьыжауэ арат, мыдрейм къэхъуар къыгуры уэху **′ЛЪ́ОС́ТЭН Музэ**.

• Футбол

Гъэ джэгугъуэщІэм пежьэу

«Спартак-Налшыкым» гъэ джэгугъуэщІэм зыхуигъэхьэзырын щІидзащ. Мы махуэхэм командэр щылажьэр къалэм щиіэ хэщіапіэрщ. Абы кърагъэблэгъауэ топджэгу зыбжанэм иджыпсту щыкіэлъоплъ, я зэфіэкіхэр къапщытэу, икіи абыхэм ящыщ ди командэм хуэкіуэну къалъытэмэ, зэгурыіуэныгъэхэр иращіыліэ-

ЗЭРЫТЩІЭЩИ, ди щіалэхэр щыджэгу етіуанэ дивизионым и чемпионатым щыщ идзэжынур гъатхэпэ мазэм и кіэхэрщ икіи къыхуэнэжа зэманыр къигъэсэбэпу зэныбжьэгъугъэ зэlущlэхэр иригъэкlуэкlын мурадхэр яlэщ. Ахэр нэхъыбэу щызэхэтынур Минводы пэгъунэгъу топ джэгупіэхэрш

ШІышылэм и 27-м «Спартак-Налшык»-р ІущІэнущ «Алание-2»-м. МахуиплІ дэкІмэ - щІышылэм и 31-м, ЕсэнтІыгу щыlэу хуэзэнущ Таганрог и «Форте» гупым. Иужькlэ, мазаем и 6-м, ди командэм Налшык къыщригъэблэгъэнущ Псыхуабэ и «Мэшыкъуэ-КМВ»-р.

Мазаем и 16-м Кисловодск щыІзу ар дэджэгунущ Назрань и «Ангушт» командэм, адэкіэ, Псыхуабэ Іэпхъуэнурэ абы щыІущІэнущ Ставрополь и «Динамо-Ставрополь»-м. Иужьрей дыдэу налшыкдэсхэр хүэзэнүш Грознэм и «Ахъмэт» командэм и щалэгъуалэ гупым. Зэlущlэр щекlуэкlынур Кисловодскщ, мазаем и 25-м.

Мыдэкіэ, фыщыдгъэгъуэзэнщи, командэм къыщекіуэкі зэхъуэкІыныгъэхэм ящыщу, ди «Спартак»-м хэкІыжащ Белоусов Никитэрэ Мэкъуауэ Алимрэ, абыхэм иращІылІа зэгурыІуэныгъэхэр и кіэм зэрынэсам къыхэкіыу.

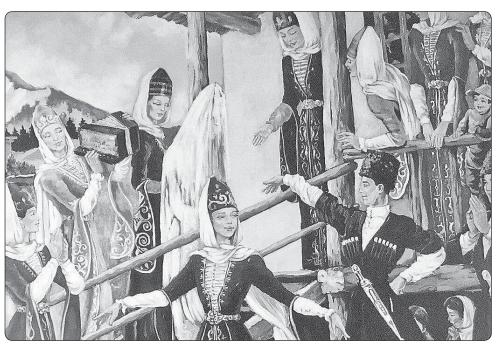
ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

«Бэчмырзэ и тхьэцсыхэ» • Зы уэрэдым и хъыбар

Нартан къуажэм Щэнхабзэмкіэ и унэм и «Нартан» уэрэджыіакіуэ гупым егъэ-защіэ «Бэчмырзэ и тхьэусыхэ» («Бэчмырээ фыз къызэришар») уэрэдыр. Абы и хъыбарыр къыджи і эжаща гупым хэт, уэрэдыр яусын хуей щ і эхъуам и тхыдэр къэзыгъуэтыжа Тохъу Мухьэмэд тхыдэр къэзыгъуэтыжа тохьу шульэмэд Жэндэр и къуэм. Хъыбарыр япэу къэ-зыГуэтэжар Аушыджэр дэс, Бэчмырзэ и щхьэгъусэ Быцэ и дэлъхум и къуэрылъху Алийщ.

ПАЩІЭ Бэчмырзэ щхьэгъусэ къишэну и ныбжь щынэсам, Ныдж Хьэмел и пхъум и лъыхъу игъэкІуауэ щытащ. АрщхьэкІэ, а зэманым Ныджхэрэ ПащІэхэрэ къызыхэкІакІэ зэтехуэркъым жаІэри, Бэчмырзэ къызэрамыпэсу къагъэкІуэжауэ щытащ. Иужьым, зэманыр екlуэкlыурэ, шыгъажэм хэт шы гуп Хьэмел иІэти, абы щыщ зытІущ фІадыгъуащ. Апхуэдэу щыхъум, ар къэзыгъуэтыжым и пхэур иритыну Мел жылым хигъэІуащ. Шыхэр куэдым къалъыхъуащ, ауэ пщіэншэт. Ар Бэч-мырзэ щызэхихым, и ныбжьэгъухэр и гъу-сэу къалъыхъуэурэ къагъуэтыжащ икіи яшэжри, зейм я шэщым щіагъэувэжащ. Арщхьэкіэ, Мел зыщіилъэфыжауэ, Іуэхум зыри кърикІуэртэкъым. Арати, Бэчмырзэ егупсысри жиІащ: «Хъыджэбзым и адэм езым къытхуиІуэхункъым дыкІуэу къэтшэну, езыр-езыру дыкІуэнщ»

Бэчмырзэ и ныбжьэгъу Шэбиихъу и гъу-

сэу хъыджэбзыр къыдашыну щыкІуэм, и адэр щІегъуэжауэ къыщІэкІри, къепхъуэри и цей кlапэр иубыдащ. Нэхъыжьым сеныкъуэкъуу, и Іэм къыІэщІэсхыжын-къым, жеІэри, Шэбиихъу и къамэ цІыкІур

кърихри, Мел и Іэм ІэщІэлъ цей къуащІэр пигъэщащ. Апхуэдэу хъыджэбзыр кърашэжьащ, ауэ Бэчмырзэ и ныбжьэгъум къыжријащ апхуэдэ щіыкіэкіэ къыдашар щхьэгъусэ зэрыхуэмыхъунур, и анэми ар

джэбзыр дагъэхьэжащ. Абы иужькlэ, илъэс куэдкlэ хъыджэбзыр къыдэнэжауэ дэсащ. Бэчмырзи къимышауэ дэсти, зэман Іэджэ дэкіыжауэ ар къишащ. Илъэс куэдкІи ахэр зэдэпсэуащ, бынипщІи зэдагъуэтащ.

къызэрыхуимыдэнур. Егупсысыжри, хъы-

- «Бэчмырзэ и тхьэусыхэ» уэрэдым и хъыбарыр къэзыІуэтэжа Мухьэмэд и адэ Жэндэррэ Елдаррэ зэкъуэшт. Елдар и Жэндэррэ Елдаррэ зэкъуэшт. Елдар и щхьэгъусэр си анэ шыпхъу Нало Марьянщ. Си анэр Налохэ япхъущ. Гъэмахуэ хъуамэ, абы я пщіантіэшхуэм дыщыджэгуу, псыежэхым дыкіуэрэ дытхъэжу гъэмахуэр дгъакіуэу щытащ, - жеіз Пащіз Бэчмырээ и ціэр зезыхьэ музейм и унафэщі, уэрэджыіакіуэ Пащіз Ленэ. - А уэрэдым и лъабжьэр, и тхыдэр къэзыіэтыжа Тохъу Мухьэмэд хуабжьу гурыхуэщ, лъэпкъ уэрэдхэр и псэм хэлъщ. Аращ уэрэдым къежьапіз хуэхъуар, ар щіаусар къыщіигъуэтыжари. Радионэтынхэми ар куэдрэ ирагъэблагъэ. Германием щыпсэу Темыркъан Заур илъэситі ипэкіз къыщыкіуэжам, уэрэдым и тхыдэр итхыжат, хъыбарыр жригъэіэжри. хъыбарыр жригъэІэжри.

Тохъу Мухьэмэд зэрыжиlэмкlэ, языны-къуэхэр уэрэдым «Бэчмырзэ фыз къызэришар» фізщыгъэмкіз еджэми, нэхъ пэжыр «Бэчмырзэ и тхьэусыхэў» къелъытэ. А тхыгъэмкІэ Бэчмырзэ и бампІэр иІуэтэжауэ арат.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

Си Іуэхум и пэр Пхэнжу къыщіедзэ, Губгъэн сызыщІыр, Іуэхуу мыхъуныр Сэ къызжьэхоуэ. Си Іуэхур мыхъуми, Ар согъэткійр, Пщіэншэу йокіуэкі. Фэ фыкъедаlуэм, Іуэхур вжесіэнщ. Си Іўэху жызыІэм ПцІыхэр яупс, Іуэхур зэрыхъум И кІэм фыкъеплъ. Куэбжэм сыдэплъым, Семызэшыжу Ліыкіуэр согъакіуэ. Ліыкіуэу нэзгъакіуэр Къысхуэвгъэщхьэкіуэщ. Абы сещагіуэр Зызогъэлъагъуэр СыкъыщалъагъукІэ Щіакъуэ зызощі. Си шакъуэ башыр Сэ зэфІызолъхьэ. Сигу илъ мурадхэр Си адэм къысфіещіэ. Щіалэ ныбжьэгъухэр Къуажэм дэмыс, Хъыджэбзу дэсыр Губгъуэм ныдокі, Сэри абыхэм СаныкІэлъожьэ. Си къатырыжь мыгъуэр Фэ тІуащІэ лъэгущ, Бэтэгъэ лъэгум Фызхэр ныщобгэ. Си ныбжьэгъу ябгэр ЗэрыІэщІыб,

Гъусэу сиІари Быдзым ефащ. Пщащэр зей нанэм Бгъафэр зэјуехри, Лъэјукјэ си гъусэм Нанэр къыпохьэ. Ар гъусэ мыхъуу Іуэхум хокіыж. Убзэн сфіэмыфіми, Мысостхэ сокіуэ. Сэ сызыдэкіуэм Сыт хуэсіуэтэн? Сыт хуэсІуэтэн? СхужаІэ псори Пэжу щымыт. Гуащэм сыхуэзэм, Дахэ къызжelэ. Іуэху къаІэтауэ Судым зэрошэ. Судыр мэшхыдэ, КІуахэр къосыж. Мы къуажэ судым Тазырыр сlахыр. Пщащэр зей унэм Напэ яІэжкъым, Къиину хъыджэбзыр Щхьэ вгъэса? Сэ схуэмыфащэр Сэ къыстехъуащ, Пщащэм нэхъ дахэ Хэкум исщ Іэджэ, НэхъыфІ имысу Уи ужь сихьакъым. Хъыбару зефхьэр Сэ щхьэкІуэ сщохъур. Зэхэзещхъуэнкіэ Ліыкіуэ нэзгъакіуэм, ІуэхущІапІэм фокІуэ, Фотхьэусыхэ. Ныджхэ зыхуейр

ЖагъуэгъугъэгуфІэщ, Лажьэ зимыІэм Е фыхуолъыхъуэ. Е фыхуолъыхъуэ. Е фылъыхъуэнум, Мащэр къэзырщ. Мылицэр къэсми, Сыкіуэн сымыдэ. Си адэр налъэфри, Тхылъ быдэ ящіыр, Я іэр ныщіадзыр. Хьэпсым сивдзэну Ар гугъэ хъункъым, Тазыру сіыфхым Куэд къыхэфхынкъым. Сэ си судышіэм Куэд къыхэфхынкъым. Сэ си судыщ!эм Щ!ым сырихунущ, Сыабрэджынути, Щхьэм ар хуэмыгъуэщ. Мы хъыджэбз мыгъуэм Егъу кънскуихьащ. Хэкум сикіынут, Тхылъыр сиіатэм. Іулъхьэ сіахынущ, Естын симыіэ. Си ныбжьэгъу закъуэм Тазыр тралъхьэ, Си щхьэ хэслъхьэнкіэ Икъукіэ сфіэикіэщ. Бийуэ сэ сиІэр ІейкІэ къызоплъыр, Сэтхым къыкъуэплъу Я гур къолъэтыр. Фызхэм си Іуэхукіэ Махуэр ягъакіуэ, Судым сынакіуэм, Мысэ фысщіынт. Налшык судыжьыр Телъхьэ схуэхъуащ, Мылъкуу сэ сиІэр

Іулъхьэу ишхащ. Сэ мы Іуэху Іейхэм СифІ къыхэкІынкъым, Хым сикІыжынут -Жылэр гум пыкІкъым. Къуажэм жагъуэгъуу Къуажэм жагъуэгъуу
Куэд щызгъуэтащ.
ФІыгъуэ зи мыкуэдыр
Судым фымыкІуэ,
Іулъхьэ фымытауэ
Фэ фи Іуэху хъункъым,
Хьэкъыу зы фтемылъми,
Фи лъэ щІэувэнкъым.
ЩІалэр зэхэувэм,
Си Бабыхур магъ щіалэр зэхэувэм, Си Бабыхур магъ. Фэ Бэчмырээ вгъейкіэ Зыкіэ къыфщымыщтэ. Сэ сытутынафэу, Сэ сытутынафэу,
Фадэ сефэу щыткъым,
Е дыгъуэн сэ сф!эф!у
Згъэунэхъуа щымы!эт,
Е сыхъуапсэрилэу
Былым лей зезмыхуэт,
Іуэхуу къыкъуэк!ахэр
Зык!э сф!эмыигъуэт.
Мы делагъэм папщ!э
Ди щ!ым сэ сыраху.
Фэ Бэчмырзэ флъагъууэ
Налшык фымыгъак!уэ,
Т!эк!уи сы!ук!ами,
Си к!эм пхъэрыр итщ,
Хабзэм къемызэгъыу
Пщащэм сыт есщ!а? хаозэм къемызэгъыу Пщащэм сыт есщіа? Сэ фыкъызэупщіым, Псори сэ вжесіэнщ. Щіалэр зэгуэпыіуэм, Іуэхур щхьэжэ щохъур. Пщащэм игу хузауэ Щэхуу нэпс щіегъэкі.

Сэ а махуэм хуиту Дахэм сыlуплъат. Губгъуэм ар дэкlауэ Сэ гъунэгъу зысщlат. Іуэхур къыздищlэну Щlалэ сэ си гъусэт, Пщащэр къэтпхъуэтэнут -Пхъур зей нанэр магъ. Дахэм и дэнлъэчыр Пхэнжу къыхыфlедзэ, Арыкъ удзыр luтlкlэ Пщащэм къытфlефыщlыр Пщащэм къытфіефыщіыр. Мис арат си гъащіэм Щізщхъуу сэ злэжьар, Тазыр гуауэм си гум Хьэлъэу зыкъыфіелъэ, Уэ укъыслъымысауэ Іуэху гъэтіылъ симыіэ. Сэ си щхьэц фіьціэр Бырул дыдэ мэхъу, Іуэхуу къаІэтами Суд хэплъэн хуэмейт. Уэ уи нэгум шэлъыр Щіалэ гъэкіуэдынщ, Сэ сыптемык Іуадэў Уэ сыппымык Гын. Жьэм къыжьэдэмыкіым Судыр тращіыхь, Сэри схуэмыфащэу Сэ си Іэщэр clax. Сэ си Іуэху пхэсхыну Тхылъыр сэ сагъэтх, Ди хэку пристафым Сэ етапкІэ сешэр. Сытыр уэ жыпІэми, Къуаншэу тхылъым ситщ. Си гум укъыридзэм, Къамэр сэ сокъуз.

1882 гъэ.

Шэныгъэ

ЕтІуанэ къатым нэсу

Сахалиным щыпсэухэр я унэ къыщІэмыкІыфу махуэ зыбжанэ хъуауэ уэ-сышхуэ къыщос. Зи ныбжь хэкіуэтахэм зэрыжаіэмкіэ, апхуэдэ уэс ялъэгъуакъым зэрыціыкІурэ. Дауэ щытми, зы къат фіэкіа мыхъу унэхэм я унащхьэр щійгъанэу уэсыр телъщ, машинэхэр къыщіатіыкіыжынкіэ іэмал зимыlэххэщ, унэ зэ-тетхэм я етlуанэ къатым нос уэс зэтеубар.

ИНТЕРНЕТЫМ къралъхьэ языныкъуэхэм я машинэхэр къыщІагъэщыжыну еувэлІауэ, уэсыр зэбгратхъуу. Абы сурэт тезыххэр мэдыхьэшх. Ари гурыІуэгъуэщ: машинэр хуит къэпщІыжми, узэрызекІуэнур дауэ?! ЦІыхухэр унэм къыщіэкіыу гъэтіылъыгъэхэр щахъумэ гуэ-

папщІэ, нэсын ЩЫМ бгъуэнщІагъхэр щІатІыкІын хуей мэхъу! КъишынэмыщІауэ, автобусхэри, мафІэгухэри, кхъухьхэри, кхъухьлъатэхэри къызэтеувыІащ, курыт еджапІэм щІэсхэмрэ студентхэмрэ дэсщ.

ЩІэныгъэліхэм зэрыжаІэмкІэ, махуэ зыбжанэ хъуауэ мыувы і э уэсыр зыгъэпсэхугъуэ махуэхэм ирихьэлlэу, е тхьэмахуэ къакlуэ нэхъ ужьыхынуращ. АпщІондэху къытри-хьар зыгуэрурэ ямыгъэкъабзэмэ, цІыхухэр зэрыящІэркъыми, хъунур унафэщіхэм дзэр дэіэпыкъуэгъу ящ1.

ЗэрыжаІэмкІэ, уэсым щІихъумахэр ерыскъыпхъэ хуэныкъуэкъым. Метеорологхэм нэхъапэlуэкlэ къахутат уэсышхуэ къызэресынури, хытІыгум тесхэм абы сыткІи зыхуагъэхьэзырат.

ФЫРЭ Анфисэ.

Зэхыхьэ гукъинэжхэр

ЩІышылэм и 25-р Урысей студентым и махуэщ. Хабзэ хъуауэ, еджапІэ нэхъыщхьэхэмрэ колледжхэмрэ щеджэ щалэгъуалэм папща абы ирихьэлау зэхыхьэ гукъинэжхэр къызэрагъэпэщ. Ди щІыналъэми а махуэр щагъэлъэпіащ.

КАВКАЗ Ищхъэрэм ГъуазджэхэмкІэ и къэрал институтым Іуэху щіэщыгъуэхэр пхыгъэкіынымкіэ и центрым и проект студием щІышылэм и 25-м щагъэлъэгъуащ Урысейм и ехъулІэныгъэхэм ятеухуа документальнэ фильмыр. Ар хагъэхьащ студентым и махуэм ирихьэл э къызэрагъэпэща «Урысей» гъэлъэгъуэныгъэм.

Студентхэм зыхагъэгъуэзащ выставкэм хыхьэу щІэныгъэм, технологием, промышленностым, щэнхабээм, егъэджэныгъэм ехьэліауэ къэралым иІэ ехъулІэныгъэхэмрэ зыужьыныгъэхэмрэ. Фильм нэужьым абы еплъахэр тепсэлъыхыжащ, я Іуэху еплъыкІэхэмкІэ зэдэгуэшащ.

ЗэрытщІэщи, мы махуэм къэралым ис щІалэгъуалэ минищэхэр зэкъуегъэувэ. Ар и дамыгъэщ студент гъащіэм и мыхьэнэм, къэхутакіуэ щіалэхэм щІэныгъэмрэ щэнхабзэмрэ хуащІ хэлъхьэны-

Махуэшхуэм къыдекіуэкі тхыдэ дахэр 1755 гъэм къыщожьэ, пащтыхь гуащэ Елизаветэ Пётр и пхъум «Об учреждении Московского университета» унафэм Гэ щыщГидзам. Языныкъуэхэм ар Татьянэ и махуру къалъытр, щихъ Татьянр и фреплъ махурм

зэрытехуэм къыхэкІыу. 1850 гъэм а махуэр япэу Москва щагъэлъэпащ. КъыкІэлъыкІуэу нэгъуэщІ щІынальэхэми ар япхъуэтащ. XX лІэщІыгъуэм и пэхэм Урысей студентым и махуэм щ алэгъуалэм я деж зыщиубгъуащ. Псом хуэмыдэу Совет Союзым а махуэм нэхъри гулъытэ щигъуэтащ. Абы ирихьэлІэў щэнхабзэ, спорт зэхыхьэ зэмылІэужьыгъуэхэр, концертхэр, фестивалхэр, пшыхь гукъинэжхэр ирагъэкІуэкІырт. Совет къэралыр къутэжа нэужьи, махуэшхуэр гъэлъэпІэн щагъэтакъым.

БЖЬЫХЬЭ Розэ.

Унэгуащэхэм папщІэ

Шэ, шху дэпшхыреймэ...

- ♦Холестерин зи куэдым нартыхум къыхэщІыкІа шхыныгъуэ куэд ишхыреймэ, холестериныр мащіэ ещі, Іэпкълъэпкъым хэлъ лейри
- ♦Лы ціынэм мэ къимыщтэн щхьэкіэ шэрджэсхэм фо щахуэу
- ♦Мыващхъуэр къущхьэхъу кърахырт. Езы мывэр памціэ ціыкіуу щытщ. Ар сапэкіэ ятхъунщіырт, сабэм хуэдэу къытекіар уіэгъэм трагъэщащэрти уІэгъэр хъужырт.
- ♦КІэртІофым къыхэщіыкіа шхыныгъуэ куэд зышхыр пшэр мэхъу. ♦ Іэщышхуэ, Іэщ цІыкІухэм ял гъэвар щашхкІэ адыгэхэм бжьыныху шыпсым пастэ ирагъэпщыркъым, ирагъэпщыр лыращ.
- ♦ЩІалэ къыхуалъхуамэ, фокІэ пщауэ хугу хьэжыгъэ яшхырт, щІалэр гъур мэхъу жаІэрти.
- ♦Хьэліамэ кіупіинэм хуабэу шэ, шху дэщіыгъуу щіэх-щіэхыурэ пшхымэ, абы Іэпкълъэпкъыр егъэкъабзэ, напіз зэлъахэри егъэ-
- ♦Лъыр зи мащІэ цІыхум щынэ цІыкІу хуаукІырти и тхьэмщІыгъур хуабэу кърахт, тыкъыр ціыкіуу яупщіатэрти имыгъэныщкіўу ирагъэгъэлъэтэхырт. Хуэмышхыу Іумпэм ищІмэ, ягъэвэпхъырт.

Екіуэкіыу: 1. Фадэ фіыуэ

щіззыкіар апхуэдэу мэхъу. 3. «Мы уэшх къригъэжьам ди-уфэнщіынущ» жаіэри, хьэн-дыркъуакъуэхэр абы хэпкіэ-

жащ. 5. Адыгэ псалъэжьым

зэрижиІэмкІэ, ар лъакъуэн-

шэщ. 6. Колхоз мэлыхъуэ-

жым ІэщІэшхыхьа мэлыр абы ихьауэ трелъхьэ. 9. «Мыпхуэдэ

лыгъэ зесхьащ» жиlэу зи щхьэ

щытхъужь гуэрым гупым хэт зы

щІалэм къредз: «Уи шыпхэм ...

пысу зекІуэ укъикІыжа нэхъей,

сыту Іейуэ уи бгъэр къиб-гъэкІрэ!» 11. СабийгъэгуфІзу,

илъэсыщІэ жэщым ипэ къи-

хуэу, унэм щ агъэувэ жыг. 15.

Языныкъуэ къулыкъущІэшхуэ-

хэм (цІыхум Іуэхутхьэбээ яхуэ-

зыщіэ Іэнатіэ зыкъомым пэ-

рытхэми) къамылэжьауэ, щэ-

хүү нэгъуэщІхэм къыІах ахъшэ. 16. Унафэщіым и хьэр псафэ

хуэзышэну хьэзыр ціыху. 19.

Дзыгъуэр щытхъэ нартыху хъумапіэ. 20. ... и губжьыр кхъуэм щехьэ. 21. А пхъэщхьэ-

мышхьэ ціыкіур апхуэдизкіэ

лъыхыу, Іэщ цІыкІу дырий-псырий. **2**. Аслъэнми, къап-

лъэнми, хьэІуцыдзми ар яш-

хыркъым, ауэ мыщэм фlэфl дыдэщ. **3**. Цlыху ерыщыр а

псэущхьэм и хьэлкіэ ирагьэщхь. 4. Зимыхьэпшып щэ-

хуу зыгъэкІуасэ. 5. Уафэ лъа-

щІ́эм щызеджадэ «бжьэхуц»

гуартэ. 7. Жьэ бзаджэ зыщІэт

Къехыу: 1. Дэлъей-къе-

гуащіэщи, уи іур зэрегъалъэ.

Иджы зэи узбгынэнукъым

Сыкъыщалъхуа Хэкужьым пэжыжьэу кудрэ сыпсэуащ. Си

EN ANHI TICANIS

пэжыжьэу кудрэ сыпсэуащ. Си адэри куэд щіауэ слъэгъуатэ-къым. Си къуажэжьри пщіыхьэпіэу куэдрэ слъагъут. А махуэр фіыуэ сощіэж. Зэман куэд дэкіауэ, япэ дыдэу сыкъыщалъхуа пщіантіэм сыдохьэж. Согузавэ: «Дауэ сыіуплъэну піэрэ си адэм? Сыт жесіэнур?». Уеблэмэ ар мыпсэужми сшіэр-Уеблэмэ ар мыпсэужми сщІэркъым.

Си гур согъэбыдэри, куэбжэр Іузох. Пщіантіэм сыкіуэціры-кіыу, унэбжэм сыіухьэху сщіа-къым зэманыр дауэ кіуами. Унэбкъым зэманыр дауэ кіуами. Унэо-жэм сытеуіуэмэ, зыми жэуап къызитыркъым. Зэи, тіэуи сы-теуіуащ, унэбжэми сеlащ, ауэ бжэр быдэу гъэбыдат. Сщіэнур сымыщізу сыгупсысэу куэдрэ сыщытащ бжэіупэм деж. Зыми сыкъилъагъуну сыхуейтэкъым. Гъунэгъухэми сеупщіыну соу-кіытэ. Гузэвэгъуэм сыхэту си гур зэуэ мыл къохъу: «Си адэ тхьэзэуэ мыл къохъу: «Си адэ тхьэ-мыщкіэр дунейм ехыжащ, сы-

мыщкіэр дунеим ехыжащ, сымыльагъужу» - жызоіэри. Сыт сщіэнур иджы? Зы хэкіыпіэщ сиіэр. Си адэр ліамэ, ар, дауи, си анэм пэгъунэгъуу кхъэм щіалъхьащ. Сыкіуэнщи и кхъащхьэм сылъыхъуэнщ. Ахэр си акъылымкіэ зэзгъэзахуэурэ псынщіру сокіуэ къуажэкхъэм. Зыми сыхуэзэу сепсэлъэну сыхуэмейми. зыгуэрхэр къышысхуэмейми, зыгуэрхэр къыщыспэщІэхуэрт си гъуэгум, ауэ си щхьэр щІэІуауэ зыми семыплъу сыкІуэцІрыкІырт.

хэм я унагъуэ Гуэхухэр зэфГагъэкІырт, жэщ мыхъу щІыкІэ. Ари дэгъуэт си дежкІэ. Уэрамым цыху закъуэтТакъуэт тетыр. Кхъэм сыщынэсым куэбжэр да-мэдазэу Іухауэ слъэгъуащ. Сэ псынщізу сыдохьэ. Жыжьзу сыплъэмэ, ліыжь гуэр щытщ, и къэгъэзауэ, щІыбыр шэмэджымкІэ удз цІынэ къихыу. Сэ псынщізу сыкіуэцірокіри, къы-зогъуэт си анэ тхьэмыщкізм и кхъащхьэр. Е ди Тхьэшхуэ, си гур къипкіыным хуэдэу къоуэ. Си нэпсри къызэпижыхьауэ сыкъыщиуду сыгъуэгыну сыхьэзырщ, ауэ зызоІыгъ. Мис си анэм и кхъащхьэр, ахърэт нэхукІэ сыпхуолъаlуэ, си анэ. Ауэ дэнэlэ си

Пшапэ зэхэуэгъуэ хъуат. ЦІыху- адэм и сыныр? Зызоплъыхь икІи гу лъыстэкъым ину си щхьэ сыхуэпсэлъэжу сызэрыщытым. Сынхэм тет ц!эхэм седжэурэ къызокІухь.

• Дэ къытхуатх

- Хэт и кхъащхьэ узылъыхъуэр, си щlалэ? - зэхэсхащ си щlыбагъымкіэ.

Сэ сыкъащтэри, сыкъызэп-лъэкlащ. Зы тэлайкlэ тlури дыдияуэ дызэплъыжу дыщытащ. Сэ сыкІиинрэ, сыгъынрэ, сыгуфІэнрэ сымыщІэжу сыздэщытым: «Сыту куэдрэ укъэта, си къуэ!»

жиlэри лыжьыр къэпсэлъащ.
- Си адэ! Сыту фІыт укъызэрызгъуэтыжар! Тхьэшхуэм шыкур хузощ!! Къысхуэгъэгъу си адэ! Иджы зэи узбгынэнукъым! ПЩЫХЬЭЩІЭ Симэ.

• Шхыныгъуэхэр

ЛыцІыкІулыбжьэ, пІастэкум илъу

Мыр Къущхьэхъу щыІэ Іэщыхъуэхэм яшхырейуэ щытащ. Абы щхьэкІэ Іэщышхуэми Іэщ цыкіуми я лыр тыкъыр ціыкіуура яупщіатэ г 6 - 10 хъууэ, псы щіыізкіэ ятхьэщі, ягъэжэпльа хъыж, яшыу, пщтыу къэмльа тхъум лы гъэжэпхъар мыlув дыдэу тебэм иралъхьэри, чым-чыркlэ зэlащlэурэ вэгъу къытрищІэным нэсыхукІэ ягъажьэ. Иужькіэ мафіэр ціыкіу дыдэ ящІ, бжыныху укъэбзар цІыкІунитІзу яупщІатэ, лым халъхьэри зэІащІэурэ ягъажьэ. Бжьыныхум дыщафэ къищІу щыщІи-

дзэм, шыбжий сыр хьэжа хакІутэри, зэІащІэурэ дакъикъитІщыкіэ ягъажьэ мафіэ ціыкіукіэ. Итіанэ псы щіыіэ щіакіэ, мафІэр ин ящІ, шыуаныщхьэр трапіэри, мафІэ щабэм тету хьэзыр хъуху трагъэт. Лыр жьымэ, псыр щІэвэщІэнкІэ хъунущ. Абы щыгъуэ псы щакіэжри ягъажьэ. Лы жьам щакіа псымрэ дагъэмрэ шыпсым хуэдэу щІэтын хуейщ, и фэр плъыжь дахэу. Лыр жьэху пастэри ящі. Іэнэм щытрагъэувэкІэ пІастэм и кур кумб ящІ, лы гъэжьар зэры-зэщІэлъу абы иралъхьэ. Шхупс,

махъсымэ, шей трафыхьыж. **Хальхьэхэр** (зы ц/ыху /ыхьэ): былымылу - г 300, тхъууэ - г 50,

бжыныху укъэбзауэ - г 20, псыуэ - г 180-рэ, шыгъуу, шыбжийуэ - узыхуейм

хуэдиз.

КЪУБАТИЙ Борис.

Псалъэзэблэдз

цІыхубз (цІыхухъухэми яхэтщ). 8. Узижагъуэм и нэм ... ущІоуэ. 10. Зы сеныч дести къызыщіэмыкі, нобэ зекіуэ ахъшэ жьгъей. **11**. Шы гуартэ ирахужьамэ, абы кІэлъыщІэпхъуэ гуп. 12. Гуэху щ эн и жагъуэщ, ауэ ... - ешхэ здэщыlэр и щlа-сэщ. **13**. Балигъыпlэ иува я пхъур адэ-анэм зрат хамэ щІалэжь. 14. ... и кІэр и бийщ. 17. .. лъакъуэ шкіэ иукірэ? 18. Унагъуэ Іэщ: къэгубжьауэ зыпэщӀумыгъахуэ, бжьакъуэпэкІэ укърихьэкІынщ.

> Зэхэзылъхьар МЫЗ Ахьмэдщ.

ЩІышылэм и 20-м ди газетым тета псалъэзэблэдзым и жэуапхэр:

ЕкІуэкІыу: **6**. Шатэ. **7**. Гъуапэ. **8**. Номин. **9**. Іэлъэ. **11**. Журт. **13**. Тепщэ. **14**. ПІырыпІ. Есэп. **19**. ІумпІэ. **21**. Ізплъ. **22**. Ябгэ. **23**. ШкІэплъ. Хьэлъкъ.

Къехыу: 1. ЩІакіуэ. **2**. Іэнэ. **3**. Хьэмэм. **4**. Бгъунж. **5**. Епэр. 10. Лъапсэ. 12. Уэрам. 15. Пшэкіухь. 17. Сабэ. 18. Пшэр. **19**. Іулъхьэ. **20**. Піалъэ.

• Алыдж философхэм я гупсысэхэр

И пыкІэр шІфєІ

- ◆Дахагъэр Тхьэм къыббгъэдилъхьэ тыгъэщ.
- **♦**И лъабжьэр дыдж щхьэкlэ, и пыкіэр Іэфіщ.
- ♦Ныбжьэгъугъэр ІэпкълъэпкъитІым хэт зы псэщ.
- **♦ЩІыхуэ зытемылъ къулей**сызыр куэдкіэ нэхъ къулейщ щіыхуэм щіигъэна бейм нэхъ-
- **♦**Щхьэусыгъуэншэу зыри къэхъуркъым. ◆Гугъуехь ухэмытауэ зыми зеб-
- гъэсэфынукъым. ♦Зыгъэпсэхугъуэ зэман диІэн
- щхьэкіэ долажьэ, мамыру дыпсэун щхьэкіэ дозауэ.
- ◆ЩІэныгъэр насыпыр зыгъэ-дахэщ, насыпыншагъэм ущызыхъумэщ.
- ◆Зауэм и мурад нэхъыщхьэр -
- мамырыгъэщ. •ЦІыхум нэхъыфі хэлъыр гъэсэныгъэрщ. дыдэу **♦**Дахагъэр зи тетыгъуэр кІэщІ
- дыдэ пащтыхьш. ♦Уи ныбжьэгъухэр бий зыхуу-
- мыщІ, уи бийхэр ныбжьэгъу къызэрыпщІыным иужь ит. ♦ Іуэхушхуэхэр заншізу зэфіэ-
- кіыркъым. •Акъылым зыри и мыхьэнэкъым, ар цІыхум къыхуэмы-
- сэбэпмэ ◆Іущагъыр насыпым и анэщ.
- ◆Игу иримыхь гъэсакІуэм и деж цІыхум зыми зыщыхуигъэсэфынукъым. ◆Цыхухэм я бээгум фамыща
- пщтыр телъмэ нэхъ къащтэ, щэху яхъумэ нэхърэ. ◆Чэнджэщэгъуфіыр сыт хуэдэ
- мылъкум нэхъри нэхъ лъапіэщ. ♦Ныбжьэгъугъэ я зэхуаку дэмылъмэ, ціыхухэм я зэпсэлъэныгъэм зыри къикіыркъым.
- ◆Бзылъхугъэм и лъагъуныгъэм нэхъ щышынапхъэщ, цІыхухъум и лъагъумыхъуныгъэм нэхърэ. Бзылъхугъэм ейр шынагъуэ зыщІыр и гуакІуагъырш
- **♦Псалъэр** зыгурымы уэм, башри хэзэгъэнукъым.

ЛІЗЩІЫГЪЦЭ ЗИ НЫБЖЬ «АДЫГЭ МАКЪ»

Адыгэ Республикэм къыщыдэкІ «Адыгэ макъ» газетыр дунейм къытехьэн зэрыщІидзэрэ илъэси 100 зэрырикъур 2023 гъэм игъэлъэпІащ. Абы теухуауэ ирагъэкіуэкіа гуфІэгъўэ зэхыхьэхэм я кІэух зэlущlэт дыгъэгъазэм иужьрей махуэхэм къызэрагъэпэщар.

КЪУЭКІЫПІЭМ щыпсэу лъэпкъхэм я гъуазджэмкіэ къэрал музейм и къудамэу Мейкъуапэ дэтым щекіўэкіащ пшыхь дахэр. Къэрал ІуэхущІапІэхэм, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм, хъыбарегъащіэ ІэнатІэхэм я ліыкіуэхэр, щіэджыкіакІуэхэр, творческэ гупхэр щызэхуэса Іуэхур къызэригъэпэщащ икій иригъэкіуэкіащ «Адыгэ макъ» газетым и редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ, УФ-м щІыхь зиІэ и журналист Тау Замирэ. Адыгэ Республикэм и Іэтащхьэ КъумпІыл Мурат редакцэм къыхуигъэхьа фІэхъус тхылъым псом япэу къеджащ Замирэ.

«Адыгэ макъым» цІыху зэчиифІэ куэд щолажьэ. Газетыр лъэпкъ щІэныгъэм, адыгэ щэнхабзэм увыпІэшхуэ щызыубыд къыдэкІыгъуэу сыт щыгъуи щыташ иджыри апхуэдэу къокіуэкі. Абы лъэпкъым дежкІэ мыхьэнэшхуэ иІэщ жыпІэмэ, ущыуэнукъым. Дяпэкіи, и гуащіэм хэмыщІу, нэхъри зиужь зэпыту екІуэкІыну си гуапэщ», - щыжеІэ КъумпІылым и хъуэхъум.

Абы и псалъэхэр диІыгъыу къэпсэлъащ АР-м Лъэпкъ ІуэхухэмкІэ, хамэ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэм запыщІэнымрэ хъыбарегъащіэ Іэна- гъэр ціыхухэрщ зыхуэгъэзар. тІэхэмкІэ и комитетым и тхьэ- Абы къыхэкІыу, зэманым и ужь Аскэр. Щхьэлахъуэ ЛІэщІыгъуэ псо зи ныбжь газе- жьэ псоридищІэджыкІакІуэхэм тым и хъыбар кіэщіу къэпіуэ- къахуэсэбэпын хуэдэу ди іуэхум тыфын хүэдэү зэрышымытыр. нобэ щылажьэхэми, нэхъапэм Іуэху щызыщІахэми фІыщІэ ин зэрахуищІыр къыхэщу къэпсэлъащ Щхьэлахъуэр. Абы къыхигъэщащ «Адыгэ къым» и етІуанэ лІэщІыгъуэм зыужьыныгъэрэ ехъулІэныгъэу куэд къехъулІэну зэригуапэр, апхуэдэуи комитетым къыбгъэдэк фыщіэ тхылъхэр яритащ ХъутІыжь Нусетэ, Ацумыжъ Хьэлым, Ныбэ Анзор, Ан-

сыкъуэ Иринэ сымэ.

ТхылъымпІэм тедзауэ къыдэкіа газетым нэмыщіў, махуэ къэс интернетым адыгэбзэкІи, урысыбзэкІи, тыркубзэкІи хъыбарышІэхэр кърелъхьэ «Адыгэ макъым». Здынэса ныбжым къаруущІэ къыхилъхьауэ, зэ-

маным декlyу мэлажьэ.
- «Адыгэ макъыр» адыгэ макъ зыщІыр мыбы щылажьэхэм я закъуэкъым. Абы и щыІэныгъэр зи фІыщІэр нобэ ди зэlущlэм кърихьэлlахэрщ, республикэм щыпсэухэрщ, Іэ щІэзыдзхэрщ. Дэ ди лэжьызыкъидгъанэркъым, щІэуэ къезэрыхэтпщэным иужь дитщ, жиlащ «Адыгэ макъ» газетым и редактор нэхъыщхьэ Мэшлюкъуэ Саидэ.

ВидеозэпыщІэныгъэ Іэмалхэр къагъэсэбэпу къызэхуэсахэм хъуэхъу псалъэкІэ зыхуагъэзаш КъБР-м и Журналистхэм я зэгухьэныгъэм и тхьэмадэ, «Адыгэ псалъэ» газетым и редактор нэхъыщхьэ Жыласэ Заурбэч, КъШР-м щытрадзэ «Черкес хэку» газетым и редак-

тор нэхъыщхьэ Абидокъуэ Люсанэ, Абхъаз Республикэм и лъэпкъ газет «Апсны»-м и редактор нэхъыщхьэ Анкваб Ахрэ сымэ.

Илъэсым и кІэм, махуэшхуэр къыщыблагъэм, «Адыгэ макъым» зэпеуэ иригъэкlуэкlауэ щытащ, «Хэт и псей нэхъ дахэ» жиІэу. ИлъэсыщІэ жыгхэр зыгъэувахэм редакцэм сурэт кърагъэхьри, нэхъ дахэу къалъытар къыхахащ. ТекІуэныгъэ къэзыхьа Делэкъуэ Динарэрэ Шагъундокъуэ Даринэрэ кърагъэблэгъащ зэхыхьэм. Абыхэм тыгъэ хуащ ащ бзылъхугъэ ІэпэІэсэ Бэджокъуэ Бэлэ и Іэрыкі адыгэ ныпыр.

хэтщ. АР-м щылажьэ Адыгэ Хасэм и гъусэу блэкІа илъэсым Бзылъхугъэхэм я зэгухьэныгъэм. Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ хигъэщащ. Рэмэзанрэ Лымыщэкъуэ Бзылъхугъэхэм я зэгухьэныгъэм и гуащэ Вэрокъуэ Хьэлилъэпкъ газетым и редакцэм.

Апхуэдэу гуапэу «Адыгэ ма-

къым» къыхуэкІуат Адыгей телевиденэм и лэжьакІуэхэри. Газетым и цІэр зытет футболкэхэр зыщыгъ журналистхэр чэзууэ къеджащ абы и махуэшхуэм теухуауэ Адыгэ Республикэм щіыхь зиіэ и журналист Тіэш Светланэ итха усэм. КъыжыІапхъэщ Адыгэ телерадиокомпаниемрэ «Адыгэ макъымрэ» быдэу зэрызэпыщІар, зэрызэдэлажьэр. Редакцэм щылажьэхэм я Іуэху телевиденэм щыдагъэкІыу, тележурналистхэми тхыгъэ гъэщІэгъуэнхэр редакцэм къыхуахьу апхуэдэщ. Уеблэмэ я лэжьакіуэхэмкіэ щызэхъуажэр куэдрэщ.

Пшыхыым кърихьэлІат республикэ гимназием и егъэджакІуэхэри. Абыхэм нэрылъагъу къащІащ «Адыгэ макъым» зэреджэр. Газетым пщэрылъу зыхуигъэувыжхэм ящыщщ дяпэкІэ абы шылэжьэнухэр къыхэхыныр, гъэхьэзырыныр. Мисабы и лъэныкъуэкіэ журналистхэр еджапіэхэм япыщlащ. Республикэм районхэм зэlущlэхэр щрегъэкІуэкІ, «Адыгэ макъым» Іуэху щызыщІэхэр ныбжьыщІэхэм йопсалъэ. АдыгэбзэмкІэ тхэ къахэкІмэ, я гуапэу дэлэжьэнущ, дэІэпыкъунущ, трагъэгушикІи школым хуэнущ зэрыщІэсым хуэдэу яхуэтхэ зэрыхъунур гурагъаlуэ.

Пшыхыыр ягъэдэхащ «Ошад», «Синдикэ» къэфакІуэ гупхэм, Хъуран Азэ, Нэгъуей Заур сымэ уэрэд жаlащ. Хъуран Іэзэ «Адыгэ макъым» и дамыгъэр дыщэ ІуданэкІэ щыхэдыкІа илъэсыщіэ шарыр редакцэм тыгъэ хуищ ащ.

КъуэкІыпІэм щыпсэу лъэпкъхэм я гъуазджэмкІэ къэрал музейм и къудамэу Мейкъуапэ Редакцэр зи ужь итыр газе- дэтым и унафэщ! Щауэпц!этыр тедзэн къудейкъым. АтІэ къуэ Іэминат «Адыгэ макъыр» жылагъуэ гъащІэми жыджэру илъэсищэ зэрырикъуам теухуа зэхуэсхэр дахэу къызэрызэщакъуэжар жијащ икји лъэпхьэщіэщ зэіущіэхэр зэхашащ, къым дежкіэ мыхьэнэ ин зиіэ апхэдэуи жану долажьэ АР-м и газетыр лъэ быдэ тету етlуанэ ліэщіыгъуэм зэрыхыхьэр къы-

Газетым щылажьэ пщащэхэм Бэджокъуэ Белэ ида фащэхэр ящыгъыу утыкум къихьэри, мэтрэ гуапэу ехъуэхъуащ пшыхьыр удж дахэкіэ зэхуащІыжащ

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

«ТекІуэныгъэ Иным и ліыхъужьхэр»

«ТекІуэныгъэ Иным и лІы-хъужьхэр-2024» литературэ зэ-пеуэм ирагъэблагъэ абы хэтыну, зи зэфІэкІ еплъыжыну хуей дэтхэнэри. Мы гъэм ар иджы епщіанэу щекіуэкіынущ Урысейм. Зэпеуэм ебгъэхь хъунущ Хэку зауэшхуэм, теухуа литературэ тхыгъэхэр (рассказхэр, эссехэр, усэхэр), уэрэдхэр, сурэтхэр. Ар къызэрагъэпэщ Урысейм и ТхакІуэхэм я зэкъызэрагъэпэщ гухьэныгъэм, УФ-м Зыхъумэжыныгъэмкіэ, Щэнхабзэмкіэ, ЕгъэджэныгъэмкІэ и министерствэхэм, Урысей къэрал библиотекэм, «Не секретно» тхылъ тедзапІэм.

Іуэхум и мурад нэхъыщхьэщ Хэку зауэшхуэм и лІыхъужьхэм я фэеплъыр хъумэныр, щІэблэр хэкупсэу къэгъэхъуныр, ди лІыхъужьхэр щ алэгъуалэм егъэцІыхуныр, хахуагъэ къызэ-рымыкІуэ къыщагъэлъэгъуа зэманым теухуа тхыдэ на-пэкlуэцlхэм цlыхухэр иджыри зэ иригъэплъэжыныр.

Зэпеуэр зэрекіуэкіыну щіыкіэм теухуа хъыбарым ущеплъ хъунущ «Герои Великой Победы 2024» http://героивеликойпо-беды.рф сайтым. Вконтакте http://героивеликойпобеды.рф, https://vk.com/gvp2017-м.

ГЪУЭТ Синэ.

Ислъэмейдэсхэр зыщыгуфІыкІа

Бахъсэн щІыналъэм и администрацэм и пресс-ІуэхущІапІэм иджыблагъэ къызэритамкіэ, Ислъэмей къуажэм дэт Щэнхабзэмкіэ унэм ехьэліа зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэхэр къанэ щымыІэу зэфіагъэкіащ.

1957 ГЪЭМ яухуауэ щыта унэр жьы дыдэ хъури, 2010 гъэм зэхуащауэ щытащ абы ущы-лэжьэну, нэгузыужь Іуэхухэр щебгъэкІуэкІыну шынагъуэ зэрыхъуам къыхэкІыу.

Зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэхэм хиубыдэу зэрахъуэкlащ унэм екlуалlэ бжьамийхэр, ток кІапсэхэр, унащхьэр, апхуэдэуи и ІуплъапІэр къагъэщІэрэщІэжащ, абы къедза утыкум асфальт тралъхьащ, щіыхьэпіэм плиткэщІэ иралъхьащ, тетІысхьэпіэхэмрэ пхъэнкіий идзы-піэхэмрэ бжэіупэм щагъэуващ, уэздыгъэхэр падзащ, цІыхухэр щызэхуэс хабзэ пэшым шэнтиуэу 360-рэ щ агъэуващ.

ЩІэрыщІэу къызэрагъэпэщыжа Щэнхабзэмкіэ унэм къафэхэм, макъамэм, сурэт щІыным зыщыхуэбгъасэ ЩІыналъэм къыщыдах Іуэхугъуэшхуэхэри щебгъэкіынкіэ мыр зыхуэныкъуэ щыІэкъым. Аращи, къуажэдэсхэм ябгъэдэлъ зэчийхэм зрагъэужьыну, езым загъэпсэхуну Іэмал ягъуэ-

Лэжьыгъэхэр ирагъэкІуэкІащ «Щэнхабээ» лъэпкъ пэхуэщІэм ипкъ иткіэ. Теплъафіэ хъуа ЩэнхабзэмкІэ унэр къызэІухыжыным ехьэлІа гуфІэгъуэ зэхыхьэ мазаем ирагъэкlуэкlыну я мурадщ.

ХЬЭШЫКЪУЕЙ Олег.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкіэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ Іуэхущіапіэм ПИ № ТУ07-00117-м щіэту ятЗы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі. (2+)

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым – 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66

Индексыр П 5894 ● Тиражыр 1.474 ● Заказыр №152

ди хэщіапіэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цІэр зезыхьэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщіанэ къатхэр.

Газетым Іэ щытрадзар сыхьэт 18.00-рщ

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, Есэнтіыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А